

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

**Sefer ohel Ya'aqov ve-huh hibur na'eh ve-neḥmad 'al
ma'amerim tamuḥeh ḥidushe agadot ve-ḥidushe ṭe'amim**

...

Shapira, Ya'aqov Kahana

אריפּש אנהכ בקעי

Frankfurt de-Odrah, 479 [1719]

VD18 10050418

מיטוקיל

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9381

עובות וכו' ולא עוד אלא שאני משרה שכינתי בתוכם וזוה
יהיה מוכח שאין הסכיכה בכל מקום וא"כ מאי ויתלך כבודי א"ל
שהוא מוחל עין וכוה יהיה הכל יודעין שאני מוחל עין וק"ל :

ליקוטים

סכני עוסק במצוה זו לזכות בו את הרבים וללמד זכות על מצוה
רבינו עליו השלום שלא יעלם על דעת אדם לומר שמתעב ח"ו
עבר על דברי הק"כ במשל וכבוד מה' ח"ל ולאחר ודברתם
אל הסלע והוא לא כן עשה והכחו וכו' ודאי שיש כאן איזה דבר
כדכחי להכחה זו אך לא נכלה לכל עין ואני בע"ז אגלה אותו
לעניו כל מחשבו' ומצריך לזה אקיים עוד דאינא בילקט פ' :

ביאור חדר
ליקוט ילך
סן קרבו
יודך למות
וכו' א' אשה
בין קלסתיך
וכו' ובין
בזרת עלי
מיתה ח"ל סן
דע מוכה
את הכנסות
וכו'

וילך הן קרבו ימך למות משל למה הרבר דומה
לא' שכיבר את המלך והביא לו הרב חדה לרורן
א"ל המלך החתיו לו ראשו בה א"ל במה שכבדתך
בה אתה מתיו ראשי כן אמר משה בהן קלסתיך
הן לה' אלהיך השמים ושמי השמים ובהן ארתה
גזור מיתה עלי א"ל שכן רע מונה את הנכנסות
ואינו מונה את היוצאות אין את זכור שאמרת הן
לא יאמינו לי הן קרבו ימך ע"כ וצ"ב :

ונ"ל להבאר בטוב כל הדקדוקים הנעשים כאן חזק דקאשר כהן
קלסתיך וכהן נזיר אשה מיתה עלי ואילו ה' נזיר מיתה עלי
כאזה לשון אחר בלא אמירה קן קרבו לא ה' קשה לו כלוקאית
כך שא"ן ועוד וכו' כבסיל סא קן לה' לכה' אה' רחוי לנזיר עלי
מיתה והלא הרבה פ"ט היו לו למשה שהיה לו לתלותו כהן ולא
באמירת כן לבד : וגם בדברי הק"כ שאמר זכור שאמרת וכן
לא יאמינו וכי מה חטא חסה כזה שאמר וכן לא יאמינו לי שהרי
הוא ה' מפי' אלה' לא יאמינו והוא דושה לכרר דכריו וא"כ מה
חטא כזה וכו' לישב באופן זה' ששפטה בא כטענה זו לומר כהן
קלסתיך שזכה אותו קילום שקלסתיך זכחת אותו ק"ל : אתה
נזיר עלי מיתה ולא סקפיד על אמירת סן וכזה הוא דושה לאותו
משל שבאותו חרב שכברו וכו' פתיו את ראשו וזהו שאמר בתה
שכבדתך כה אשה יתיו רא' כן נמי משה א' כהן קלסתיך וכו'
שבאותו כן שקלסתיך באותו קילום אשה נזיר עלי מיתה : והוא

ע"פ דאיתא בילקוט חוקת ויקהלו משה ואהרן את
הקהל ולמה כנסום אלא משה ואהרן מהלבין וכל
ישראל אחריהן והיו ישראל רואין את האבן והיו
עומדין ומקיפין אותו ואין דור שאין בו ליצנין והיו
הנקרבין אומרין אין אתם יודעין שבין עמרים רוע'
של יתרו היה ורועי' עקחים הם במים והוא מבקש
למשכניו למקים המים ולומר לכו הרי הוצאתי
לכם מים ולשפעות אותנו אילוכן יוצ' א' ל'נומן
האבן הוה או מזו והק"ב בה כך צדוה מכל סלע
שורצים הוציא להם ומשה הפוך אר' פניו סבור
שישראל אחריו והיו עשוין כתות על האבנים א'
יה א' S I א' להם

שולש בכס כל כלי בית המקדש גלו ל'בכל אבל
השערי' במקומן נגנוו שנאמ' טבעו בארץ שעריה

וזהו פירושו אתם חלקתם כבוד לי רוצה לומר שהרי חרון חף
שליכם היה משלמה קרא עניו בשמו של מלך הק"כ ואף שהיה
תירך לכס שאין לי פום קפידא בזה שאין אני כמלך כו' ונע"כ
אני נקרא ה' לכחות עם כל זה עדין לא שקטס דעתכם וחמדתם
שהוא לא היה לו לעשות כן לקרות עניו בשם מלך הכבוד וכ"כ
אזכר הייתם עקשדים על כבודי חייכם בשאני אחריב את ביתי
אין כל אומה שולט בכס כי היא שכרפס הרחי' לכס שהרי מזה
משלמה חמר ויבא מלך הכבוד ואם על עניו הוא ח' כן שהוא
קרא מלך הכבוד שישראל הם נקראים כבוד והוא מלכס מה
הנכחו לעיל שהוא יחרב ואם הוא לא היה חומר על עניו מלך
הכבוד זה חן שום הוכחה לומר שהוא יחרב ואף שלמה הוכיח
שהוא יחרב טכח שהוא כבכה ע"י שהוא כ"ד עובר ו"ל שזה אינו
שכחתה הוא כבכה ע"י הק"כ כדאי' במדר' בנה בניתי
בנין בניו הוא בנה שהוא נבנה כבר ע"י הק"כ בה :
וא"כ חילו לא היה חומר על עניו שהוא מלך הכבוד זה חן שום
ראוי לומר שהוא יחרב וע"כ אתם שחלקתם כבוד לי וכבסיל כבודי
לא יחא לכס שהוא יחרב על עניו מלך הכבוד אבל אני חמסה
שלא ימלטו אומות כסם שאחתם לא יחרכו למו"ל א' כנגיה וזוה
ידעו שלחן כן חמר שלמה שאמר על עניו מלך הכבוד וק"ל :

וירא שונאיו ויבושו רוצה לומר שדוד ביקש חות סהק"כ
יחזול לו עבד שפתיך של דוד עירוק ומשח' ל' אחר שיחטא ואין
לו פירין שלא יחזול לו הק"כ ואף שהק"כ כבר ח"ל על שגאיות
ועל נכצרות ועל מזידין סבקי' כך ומה שביקש עו' חות וי"ל שדוד
היה ידע משהו טיושן חילו על הלי קרא וימלא כבודי בכלסארן
הסו' א' שישראל הם נקראין כבוד וזה שהם היו כבולות מסורים
בין כל אומות וסו' כבודו : ופירש השני הוא שזה הוא כבודו
של הק"כ שסם חוטאין לפני ואני מוחל ללס ולזה היה דוד
מתירא אף אחר שאמר לו הק"כ על כולן סבקי' כן יחזרו עדין
שנאני דוד שהוא חוטא' ואין לו שום פירין על חטאיו ומה שח"ל
הק"כ סבקי' לך הוא תמוס כבודו שזה הוא כבודו של הק"כ כשהוא
מוחל וזהו הוא ביקש עשה עמי חות לטובה ויראו שונאיו ויבושו
ח"ל הק"כ בחי' חי אפטר אבל בחי' שלמה כן אני מודיע שלא
יפתחו השערי' עד שאמרת וכה לחסדי דוד וא"כ זכותו הוא גדול
אף משלמה ואו יראו שולחן ויבושו וק"ל : ונ"ל גם לישב הא'
דאי' במדרש משכן העדות עדות לישראל שמחל
להם אותו עון והוא משל לאשה שחכב אורתה
בעלה המלך מאור פעם אחת כעם עלי והניחה
אמרו שכינותיה שוב אינו חוזר לה לעולם וכו' :

כך הק"כ חכב ישראל ונתיאם לבר סיני וכו' וכשתטא כעם
עליהם חזרו כנוים אין הק"כ מתרבה להן עוד כשתמיד משה
והפעלל ואמר לו הק"כ סלחתי פדכרין ולא עוד אלא שאני
משרה שכינתי בתיכם והכל יודעים סלחתי לכם שבאמר ועשו
לי מקדש וכו' ע"כ : וכברו שלא להאריך אך כדי לחכר האי
ולא עוד אלא שאני משרה שכינתי בתוכם ומה חכר הוא להא'
דאמר שהוא מוחל על עובותיהם ולפי' הא' דלפיל אתי סעור
הרי כבר הקדמנו שיש שני פירושי' על הלי קרא :

וימל' כבודי בכל האר' פ' הא' שישאר נקראין כבודו
וזה מה שהם יהיו מפורדין בין האומות והו' כבודו
(והפירש הסני) הוא שהוא מוחל העונ' והו' כבודו
ומכח כהן כ"ס שהוא שלא לפנותו מוכח הוא אופת פירש של
וימלא כבודי שהוא מוחל עון שהרי אי אפשר לומר שזהו כבודו
סמם מסורים בין האומות שכן שכבכה כ"ס אי אפשר להיות
מסורין אף שעדין אפשר לומר עוד ע"י אחר על ויתלך כבודי
שהפכינה הוא בכל מקום ואז חן מוכח לומר שהוא מוחל על

ביאור דוד
עשה עמי
אות לטובה
ויראו שונאיו
ויבושו
ביאור חדר
ליקוט ילך
סן קרבו
יודך למות
וכו' א' אשה
בין קלסתיך
וכו' ובין
בזרת עלי
מיתה ח"ל סן
דע מוכה
את הכנסות
וכו'

להם בואו עמי שאוציא לכם מים א"ל מזה אגו
 מבקשין אי מן הסלע הזה אי אתה מוציא אף מק
 אחרת אין אגו מבקשין ונתברכו פניו כנגד
 ונשבע שאין מוציא להם מים אלא מאורנו
 שהק"ב צוה לי ע"כ ובאותו דף איתא עוד אמרו
 לו לששה בוח הלשון לא אמרת שיש לנו אלהי
 בכל מקום שנאמ' הן לה' השמים ושמי
 השמים וכו' וא"כ ר"ה בקשתם ממשה אחרי
 שאמרת הן לה' אלהיך וכו' ואם הכל בידו למה
 אתה מוליך אותנו לאיזה אבן חרי כל אבנים
 ברשותי והן לנו מים מאיזה אבן סתם ועו' איתא
 אמר רב יהודה בר רבי סימון בשם ריב"ל משה
 הכה הסלע וכל הצורים שבמדבר נתבקעו והיו
 מוציאם מים שנאמר יבקע צורים במדבר משל
 לאגודימן שיצא לשער את המידות מצא את
 החנונים נעולים נטל את הראשון והכירו ושמעו
 כולן ופתחו מאליהן עכ"ל :

פירוש חדר
 פירוש חדר
 הכתה סלע
 וכו' חדר
 למה
 מאגדיון
 שיצא
 לפעם סידור
 וכו'

ועתה בין תבין המשל הכל' שאילו היה אותו אנדמי' לאותן
 חנוני וביקש בדברי רבים מאחר שקן שיוציא לו הוידע שלו
 שיראנו אם היה נזקק בוודאי שהיו האחרים אז כשב ואל תעשה
 שכל א' יאמר בלבו אם יבוא אלי יאמר לי שאני לא הסדק
 שלי אז אני מוציא חבל כל וכן שלא יאמר לי מ' חכמים אותי
 להוציא לו הסידק ואז היה אותו אנדמי' לך לך כל א' חסמי
 עצמו ולומר לו הוציא לי הסידק אך אותו אנדמי' שהיה חכם גדול
 מה עשה שלא יטרח לילך לכל א' חסמי עצמו ולכן בא אל האחד
 והכסו שיוציא לו הסידק שלו ואז מסדק סככות אחריו מה לנו
 להסתין סככות ויכה גם אותנו כוונתה לראשון וע"כ שיוציא
 מעצמן : וכן תבין גם חכמות של משה שהסדק ולא הוציא להם
 מים ע"י דיבר כוונתו שאמר לו הק"ב ודברתם אל הסלע חלה וכן
 העי' שהרי כבר הקדמנו שהם באו על משה בטענה זו הנוצח
 שאמר לו הלא אתה אמרת לנו שיש לנו חלוקה בכל מקום שנאמר
 קן לה' אלהיך וכו' וא"כ מה לך להוציא דווקא מזה הסלע וכו' וכו'
 הקדמנו גם זה שמה שכתב שלא להוציא להם כ"א מאותו סלע
 שנוה לו הק"ב וא"כ מה היה לו לפנות שיצא דיו שניסם שיקיים
 שנתנו שלא יוציא כ"א מאותו סלע לו הק"ב גם שישיר
 הפלוגה משראל שאמר לא אמרת לנו שיש לנו חלוקה בכל מקום
 ועתה אם הוציא להם דווקא מאותו סלע שא"ל הק"ב מה יאמר
 י"ו שאין ידו משלה בכל ופקר אחרתי להם הן לה' אלהיך וכו' וע"כ
 מה עשה משה לגלות ידו שניסם כחשבו גם הוא לחכמת אנדמי'ן
 והכה הסלע ואז ראו כל הסלעים ד' צוה הכה הראשון אפרו מה
 לנו להסתין ע"כ הכאה והוציאו כ"א עצמנו כחשבו שיש קיים
 שבעצמו שלא הוציא כ"א מאותו סלע לו הק"ב גם כיר
 דבריו פנה שאמר להן שיש להם חלוקה בכל מקום שהרי כל הסלעי'
 פיו יראים והוציאו מים חבל אם היה שיוציא מים ע"י דיבר אז
 כודאי שלא היה שיוציא מים כ"א אותו אבן הסדוקר בו ואז היו
 ליצי הדור אחרים ח"ו שפקר דיבר משה מה שאמר קן לה' וכו' :

פירוש
 הפגלות
 גדול שמה
 ה' מוכר
 דווקא להכות
 הסלע

משה רב"שע בהן קלסתיך באותו הן את' גזור עלי
 מיתה רוצה לומר שאותו הן שקלסתיך הוא גרם
 לי כל זה שהרי מכה אותה הן שאמרת הן לה' וכו'
 הם באו בטענה זו
 אם דברך שהוא משל בכל תן לנו מים מאיזה סלע שאנו רוצים
 ומה היה לי לעשות לקיים דברי שניסם להוציא דווקא מאותו סלע
 שא"ל לי גם להסדק הסלע להראות להם שאמת דברתי קן
 לה' הכל הוא שלי ובלתי אשער כוונתו כ"א ע"י ההכאה ואז יתנו
 של גורי : וכן מרמזו מה שא"ל דוד הן ככה גזר ויזכו מים רוג' :

לומר קן שאנו קן שא"ל משה הן לה' סלע ככה גזר שזנו נרם
 להכאת גזר ומה היה פעולתו ויזכו מים רוג' לומר שזוכו מים
 מכל גורי וזכו שאמר משה בהן קלסתיך בהן אתה גזור עלי
 מיתה שוכח איתו קן אתה גזור עלי מיתה וזקן כי נכון הוא וזכו
 כמי שאמר לו הק"ב אתה רואה הסלע ואתה רואה היוצאות
 זכור מה שאמר הן בני ישראל לא יאמינו לי ואף כהן הקשתי
 לשאלו וכי מה חטא חסד כזה שאמר וכן לא יאמינו אחרי שהיה
 מתירא קן לא יאמינו ועו' אף אם חטא כזה היה לו לענשו אז
 ולא להסתין עד הכאת הסלע ולהכריח ככאת הסלע עם אותו
 חטא שדיבר וכן לא יאמינו ול"ל ליטב פטוה שהק"ב כהן הראה לו
 כזה שהיה דיבר וכן לא יאמינו הוא שביאור לחטא של הכאת
 הסלע וזכו שאמר לו הק"ב זכור שאמרתי וכן לא יאמינו לי :

והוא ע"פ דאי' במדר' רבה שמות ויען משה ויאמר
 והן לא יאמינו לי אותה שעה דבר משה של
 כהונת הק"ב בה א"ל ושמעו לקולך והוא איהן לא
 יאמינו מיד השיבו לו הק"ב בה בשיטתו גרין ר'ו
 אותות לפי דבריו וראה מה כתיב אתרו ויאמר
 ה' אליו מזה בידך ויאמר משה כלומר מזה שבידך
 אתה צריך ללקות שאנתה מוציא שם רע על בני
 הם מאמיני בני מאמיני שנא ויאמנהם וכו' ע"כ :

ואף כהן אין נדך אני לזקק בוס שאמר לו הק"ב מזה בידך
 ואתר מטה וימו לו הק"ב מזה שבידך אתה נדך ללקות ואתו
 לא היה מטה בידו כמה היה מעשמו ולמה דווקא עונשו כמשה :

ואף שהיו"ת פירש שרמזו לו מה שיעשה הוא
 מזה המטה שהוא נחש כמו שלקן ישראל ע"י
 הנחש השרפים אלא שהיה בוח סכנת מות ורחם
 ה' עליו והלקוה בצדעת ע"כ ביפח תואר :

וקשה לי לפי דבריו שהוא קיבל עונשו שה' חוננו וא"כ מאי קאמ'
 לו הק"ב כשעת הכאת הסלע באותו פסלה שאמר משה בהן
 קלסתיך בהן אתה גזור עלי מיתה וכו' שאמרת וכן לא יאמינו
 לי דמס וע שכן קיבל עונשו והלא כבר קיבל שהיה עזר ונראה לי
 ליטב דלא כפי"ש חלה שנק"ב כן אמר לו כשעם שהוא א"סן לא
 יאמינו לי וטוב שלא כהונן דיבר שהרי הק"ב אמר לו שיאמינו
 ויפגעו לקולו ול"ל חלה הק"ב מזה בידך ואתר מטה רמז לו שיתכח
 זה הדובר שאמר וכן לא יאמינו לי הוא עתיד לחשוף בהכאת
 הסלע וע"י אמר לו הק"ב מזה בידך מזה שבידך אתה רואי
 ללקות שהוא הטוט ואתה תלקח בו הסלע ואז תקבל עונשך
 ותכל הוא מזה שאמרת דיבר זה וכן לא יאמינו לי וטוב שלא
 כהונן שאני יודע שהם מאמיני וכו' אך עדין אני נדך להסדק לך
 שיש ליהם פקק באותו הפגלות שכתבתי לעיל בהכאת הסלע
 שמה היה מוכרח להכות הסלע אחרי ששראל באו בטענה
 כוננת שאמר הלא אתה אמרת קן לה' אלהיך השמים וכו' וא"כ קן
 הסלע היה תוצא לנו מים כי מה לך לו הסלע אז זה וימשה היה
 רוג' לומר דבריו וע"כ הכה וכתבנו כל הנז' ואז ראו שכל
 הנז' ברשותו של הק"ב זה הוא הפגלות של משה אך כל זה
 כיחא הוא אם יאמר ששראל באו בטענה זו למה לא היה זה או זה
 כדי שידעו שהכל הוא ברשותו של הק"ב ואז יפנה עשה מהש
 שהכה הסלע ואז יאמרו שהכה כוונתו כולם וכתבר הרבר
 שכולם ברשותו של הק"ב שהרי כלום היו יראים חבל אם נאמר
 שלא לזה כוונתו שיראל באחרים מה לי סלע זה או זה כדי לברר
 להם שהכל הוא ברשותו של הק"ב חלה ידעו הכל כלי שום ספק
 שהכל הוא ברשותו של הק"ב וכתב זה גדלה תפיתתם ע"ד מאוד
 שהרי הכל הוא ברשותו כי ידענו כלי שום ספק אך תני' היא לנו
 לפה דווקא מאותו סלע כי לא ידענו שום טעם לזכר וכן קי'
 רוצין לידע ליהם טעם לזכר וא"כ מה פעל משה בוס שהכה
 הסלע להראות בוס שכל הסלעים הם ברשותו הרי זה הם יודעין
 כבר אך שהם רוצים לידע טעמו של דבר ובהכאה זו אין כ"א
 שום טעם לזכר וא"כ לא ימשה עשה משה שהכה הסלע שלא כע"ל

פירוש חדר
 פירוש חדר
 הכתה סלע
 וכו' חדר
 למה
 מאגדיון
 שיצא
 לפעם סידור
 וכו'

פירוש חדר
 פירוש חדר
 הכתה סלע
 וכו' חדר
 למה
 מאגדיון
 שיצא
 לפעם סידור
 וכו'

בלום וז"ל ששעה בחליט בדעתו כזה שאמרנו הלא אתה
 אהרת קן לה' אלכדך וכו' שמונתם היה לברך להם שהכל הוא תחת
 עטשתו וע"כ הכה הקלע חבל בחמת י"ל שהיה טעה בזה
 שיראה לא לזה כוונתו כ"ח היה קשה להם מה נשתנה הקלע זה
 קלע הסבבים ח"ל קלע רחשן שתפגע בו יוביא ומתנו וזהו
 שאמרנו כי הק"ם למטה בטעה שאמר וכן בני ישראל לא יחמינו לי
 אשר לו הק"ם מזה בידך ואמר לו משה רבו לו הק"ם מזה שברך
 אתה רחמי ללקות רופא לומר שריון שאתה בזה הטעות שאתה
 אומר וכן לא יחמינו לי וז"ל גם כזה שיאמר לך מה לי סלע זה
 או זה תן לנו מזה הסלע הלא אהרת קן לה' חלוקה וכוונתם שם
 אתם תהי בטעות זה לומר שזה לא יחמינו שהכל הוא ברשותנו
 ואתה תכה את סלע ופקל עונשך ולמה שישראל חלמינו הם
 חלמינו הם כי רונים לירע טעמו של דבר וח"ל חלוקה דהיי
 קלע סלע חדר וח"ל הכאה היה שאלה לנודך וע"כ מתוך הקושי
 שלי טעה אשר לו הק"ם מזה בידך ואמר משה ואל לא הי' משה
 בידו מה היה עונשו חלל ב"ל שאין זו כ"ח שריון לו שהוא עתיד
 ללקות בטעה שבריו הקלע וסם יקבל עונשו וק"ל ולפי' מתוך
 כפי ששעה חזיר כקן קלסתרן וכהן אתה גורר עלי מיתה שהוא הי'
 קבר טעה שאמרנו כלל חתה חתה אשתו קן לה' חלוקה קן אשר לו לפי
 שזה רונים שיהיה סקן חלבים שזה מסוקים חס הכל הוא
 ברשותו או לא ומה עשה שזה חלל הק"ם ח"ל שהוא טעה
 בדעתו וע"כ ח"ל ובר אשר אהרת וכן לא יחמינו לי וסם מיד
 דעותי לך ואהרת לך יום בידך שריון לך הדיבר שמכנו אותו
 טעות חתה תכה את סלע חלל אני יודע שזה חלמינו וכוונתם
 שאמרנו הלא חתה אהרת קן לה' חלוקה חלמינו הם ובהן אותו
 האמנה הם אהרתם מה לי סלע זה או זה וז"ל בחנם חתה כפי
 את סלע ופקל עונשך ודוק כי נכון הוא וכוונתו אשר ל"ל ליטע

ביאור חזק
 שא' הק"ם
 שכן רע אתה
 רוחה את
 הכנסות וזו
 חתה רוחה
 לפי שיש

ביאור חזק
 על מדרש
 ב"ל שא' חתה
 כקן קלסתרן
 וכו'

מיתה ולז"ל חף הק"ם שכן רע וכו' שהלא גם אני עושה זאת
 ג"כ לכבודך שחמינו כך שהרי כשה פעמים מנינו שניקח חשש של
 משה כי שאל יאמרנו משה ויך חוש ח' בתורה וזהו עיקר חשש של
 משה וכן הוא אומר שאל יאמרנו משה בדאי הוא וע"כ כפי הכתיבו
 הק"ם שאל ויחמינו בה' וכמה עברו וכלן אהרתו שזה הי' אהרתו
 שאל ע"ם הק"ם הוא רק בתחבולת עשה משה זאת לו"ל לו
 הק"ם וזכר אשר אהרת וכן בני ישראל לא יחמינו לי וז"ל עיקר
 הדאגה היא שלך שאל יחמינו לך ויעשוך בדאי וז"ל לטובתך חמי
 עושה זאת ש'ני מענישך על השנוי שפי' לך להושי' ע"ם הדיבר
 וזו הי' שפי' מקודש שפי' דיבר קל' יכולת הוא בדבורי להושי'
 מים וגם עליך אין דבר לומר שמענישך עשית הלא חתה נענש על
 השנוי וע"כ שאתה הוא השנוי וגם ידעו הכל שמעולם לא שנית
 אום דבר בתורה ולא יושפת חסילו אותה' סדרי פתח ח' שנית
 דבר ח' שאהרתה להושי' ע"י הדיבר והכית ואף שנתכוונת
 לטובתי ואפי' חתה נענש ח"כ ש"ע שמעולם לא שנית אום דבר
 טעולם ואפי' באותו טענה שאתה כל לומר שלטובתי עשיתי זאת
 ואף אני עושה כן לטובתך להושי'ך מהאשר וטוב הוא לך לט"ם
 וק"ל ולפי' ל"ל

לישב מה דאי בע"מ ואתחנן אל ה' בעת ההיא
 לאמר אע"פ שיש להם לצריקי' לתלות במעשי'
 הטובי' אין מבקשי' אלא מתנות חיים כי שום
 יש שוכר על המעשה ועל המחשבה וזהו בער
 ההיא לאמר בקשתי שיתן לי באותו זמן שכר
 ע"כ והוא תמוה :

ביאור חזק
 סוכא כפי ע'
 ואתחן חל פ'
 כפת הסיו
 לאמר אע"פ
 שיש להם
 לדדיקי'
 לתלות
 במעשיכם
 הטובים וכו'

דאיתא שם וישלח משה לרגל את יעזר וכו' ויפנו
 ויעלו דרך הבשן ויצא עוג לקראתם ויאמר אל
 אל משה אל תירא כי בידך נתתי אותו ואת כל
 עמו ואיתא במסכת גידה פה האשה ויאמר אל
 תירא מכדי סיחון ועוג אחיים בני שמחוואי היו
 מאי שנא מעוג דקא מסתפי ומאי שנא מסיחון
 דלא קא מסתפי אר' ויהונן משום רשב"י מתשובתו
 של אותו צדיק אתה יודע מה היה בלבו של אותו
 צדיק א' שמא יעמוד לו זכותו של אברהם אבינו
 שנא ויבא הפליט ויגד לאברהם העברי וכו'
 ואיתא שם בחוספ' בשם המדרש שעוג
 מצאו לאברהם שהיה עומד ברגלו לרגל עונות
 בפסח וע"ש זה נקרא עוג ומייתי לי' משום דמהו
 כלישנא בישא דאמרינן במדרש שעוג א' בלבו
 אלך ואומר לאברהם וילחם וימת ואשא אר
 שרה ואפילו הכי ירא משה פן יעמוד לך זכורו
 של אברהם עכ"ל

ביאור חזק
 ספי' משה
 עתירא עוג
 פן יעמוד לו
 זכותו של
 אברהם אע"פ

ואף כאן קשה וכו' מה עלה על דעתו של משה לבנות ירא מעוג
 שהוא עבד אברהם ואחזנו בני בניו של אברהם וכו' וגדולה שו
 שהרי ע"ש זה נקרא עוג דמחו כלישנא ביטא לידע מה היה
 בנותו לרעה פילחם אברהם וימות ואין יעמוד לו זכותו וז"ל
 לכוון כוונת משה בזה שהיה מתירא ודוקא הוא היה כמתירא
 יותר מתוכן וע"כ גם הק"ם אשר בדקוק לשונו אל תירא
 מאיתנו כי בידך נעתי אותו ל"ל כדך דוקא להושי' מלכך והוא :

ע"פ דאיתא פלוגתא במנחות דף ס"ד בין רבה
 ורבא גבי שתי פרות שמינו וכו' אי אהורינן
 בתר המעשה או בתר המחשבה היינו היכא
 שהמעשה הוא טוב והמחשבה הוא רע או
 יח ב S a להיפך

ע"פ דאית' בציוני והובא בילקוט ראובני פ' חוקת
 פי' על האי קרא יען לא האמנרם כי להקרישני
 והוא מאריך בלשונו שום אבל תוכן הדבר רחוק
 שום שישירא אף אחרי שראו שמשה הכה בסלע
 ויצאו מים רב צעקו בני ישראל ואמרו אין אנו
 משגיחין בכח כי בכשפי' ובתחבולת אתם עושים
 זאת ה"ש יען לא האמנרם כי להקרישני ר' עיני
 בני ישראל וכו' ולכך נקנסה מיתה עליהם של"א
 וכנסו לארץ רובה ויבון ויתורע כי לא בתחבולה
 עשו זאת כ"א היה בתחבולה לא היו נקנסו וכיון
 שנקנסו יקורש שמי המחולל על ידם ע"כ הוא

בנינו וח"ל בהכרח הוא היה להענישם דח"ל היו אהרתם
 בתחבולת עשו זאת ולא אתה הי' מיתה ולא היה ש"ס מקודש
 חלל כשנענשו על השנוי שהנו והק"ם אשר להם שיוניאו ע"ס
 הדיבר וכו' והיה מקודש ש"ס שבלתי שום תחבולה רק הדיבר
 הקל היה מוציא מים ואין לך קידש ש"ס גדול מזה ע"כ : ועשה
 תבין מה שהשיכו לו הק"ם למטה וכו' מה שאתה וכן בני ישראל
 לא יחמינו לי ומה דברת שאף ע"כ אחרי שהכית וכוונתם הוא
 כדי שיוניאו כל הסלעים אין הם לא יחמינו ויאמרנו מעשה כששים
 הם או תחבולת בני אדם וח"כ אין שני מקודש חלל עתה שאני
 ע"כ יע"ש על השנוי שהיה לך להושי' ע"י הדיבר וח"כ מכת העונש
 יודעין הכל שחלפי' ע"י הדיבר קל' יכולת הוא להושי' מים ואז
 יפיה שני מקודש וע"כ אני מוכרח להענישך וק"ל ולא כפי ידעו
 שאף אותו הכאה לא היה שתחבולת בני אדם ולא מעשה כששים
 כ"א שהסלעים שיריחו' ראת' ס' ומעילא הוא שני מקודש חלל
 אף לא יעניש אותך אין פעולתך בלום שיאמר שתחבולת בני
 אדם הוא וק"ל : או י"ל שזה קא אהרת מה שאפי' הק"ם
 שכן רע רוחה הכנסות ואינו רואה הינאות וכו' מה שאהרת וכן
 בני ישראל שלא לנגד ענינו אשר הק"ם דבר זה כ"א נגד משה וכוונת
 באמון שכוונתו חל' להק"ם כהן ק' שתוך וכו' שאתה לברך
 דברי שידעו כלל שדברים שאהרת' קן לה' חלוקה וכו' שאתה
 הם וע"כ דפתי הפלג ולכבודך עשיתי זאת ולמה אתה גורר עלי

להיפך היינו כגון שנפל תינוק לנהר בשב' והעלה
 מצודה להציל התינוק והעלה רגים ח"א אוליגן
 בתר המעשה וח"א אוליגן בתר המחשבה וכן נבי
 שתי פרות עיין שם הפלוגתא באריכות :

וכן נבי עשה שהכה הסלע ומחשבתו היש לטובה כדי לברך להם
 הסלע הוא ברשותו של הק"כ הן המעשה בסלע לה טוב הוא
 מעשה דברי פיו של הק"כ הן המעשה אחר לה טוב ע"ג דדיבר
 והוא טוב ולנבי עגו היש להיטך מחשבתו היה לרעה אבל
 המעשה היה טוב ע"ג כולל לטוב וחי אוליגן בתר המעשה אז יש
 לעגו וכות ולמשה אין וכות שהרי נבי עשה היה המעשה רע
 ואי חיות דאוליגן בתר המחשבה הוא למשה הוא וכות ולעגו
 אין וכות שהרי מחשבתו היה לרעה ואין בידו לחיותו ספק
 ב"ח אחרי שהכה משה את הסלע ונענש עליו ואז בתכר לו
 הספק דאוליגן בתר המעשה ואף שהמחשבה הוא טובה היא
 אינה כלום ולזה כשהא משה לעגו אז היה משה נתיירא מן
 יעמוד לו וכות אכרסו ואף מחשבתו היה לרעה הלא הוא
 ידע מזה ספק של ענינו בהכרח הסלע שיהיה מחשבתו לטובה
 והמעשה רע והספק לטוב המעשה שהרי באמר לו ע"כ לא תפילו
 וכו' וא"כ גם כאן מהוא היסך אף שהמחשבה רעה אבל המעשה
 הוא טוב ולכן היה משה ירא ואף שהיה לו לחמוד עשמו ספקות
 עיני דמותו מחו כלמני כ"ש אבל אם חסר דאוליגן בתר המעשה
 ה"כ שאל להראות המעשה הטוב ולכן היה משה נתיירא מד שאל
 הק"כ אף חל עירא בי בידך כתפי חתונו ולפ"ל ל"ל שום הוא כוונת
 רש"י פ' ואתחנן שפירש רש"י בעת שיהיה לאחר כבישת סיוון ועגו
 וקשה למה דווקא אחר כבישת סיוון ועגו ואף שרש"י פירש דעתי
 שעה הותר הכרז ויהי לו להקטע עיניך אחר כבישת סיוון לכד
 ולמה הסתין עין עוד אחר כבישת גם עגו אבל לפי מה דלעיל
 אחי שפיר עמד שלא נכנס עגו היה נתיירא עדין דליפת אוליגן
 בתר המעשה ונאלו אף שהמחשבה היה טובה אבל המעשה אינו
 טובה אבל עכשיו שראה פנים עגו שפול היה מתירא מחו שום
 הטעם אף הוא יתן בידו ולא ואתחנן דווקא בעת שיהיה סתור
 אחר כבישת סיוון ועגו : ועשה עבין דברי הע"ש שהיה
 ואתחנן אל ה' בעת שהיה אע"פ שיש להם לגרוקים לתלות
 בעשיהם העובים אין מבקשין אלא שתמות חיינם כי שם יש סכר
 על המחשבה ועל המעשה רונה לומר אחרי שראה משה כאן עתי
 מילי דעתי אחרדי שהרי עליו נגזרה אף שהיה מחשבה טובה אך
 המעשה היה אינו כן וא"כ י"ל דאוליגן בתר המעשה וגם ראה
 שעגו נעקר בירו ושם היה היסוד שהמעשה היה טוב אך המחשבה
 אינו כן וע"כ לא ידע משה שהיו עם מי וע"כ ביקש שתמות חיינם
 רונה לומר שהוא הכריח כדעת שלישי דלפת י"ל שגריך דווקא
 שיהיה מעשה ומחשבה עד שהיה מניחם כאחד טובים ולו"ו כי
 שם יש סכר על המעשה ועל המחשבה ר"ל דווקא שיהיה יחד
 וע"כ ביקש שתמות חיינם וק"ל :

ואת"ל יש לומר כמו
 דאיתא בנב"ש שני פרנסי טו"ב עמדו להן לישראל
 משה ודוד משה איכתוב סודתני ודוד אמר אל
 יכתוב סודתני ונ"ל שהוא באופן זה שמשנה ודוד
 היו מחולקין בזה אי אוליגן בתר המחשבה או
 בתר המעשה ובוה תליא מילתא אי יכתוב
 סודתני או לאו : והוא ע"פ דא"ל באלשון במקום
 אשר תשחטו את העולה תשחטו את החטאת
 לומר לך שכיון שחישב להביא חטאת על עגו
 מעלה עליו כאילו הביא וקיפד לו והיי חטאת זה
 כעולה שהיא באה גרבה ולכן במקום אשר
 תשחטו את העולה תשחטו את החטאת : ואיתא
 בסוטה מפני מה תקנו תפלות בלחש כדי שלא
 לבייש עוברי עבירה מנ"ל דכתיב במקום אשר
 תשחטו את העולה תשחטו את החטאת ש"מ

ביאור כוונת
 רש"י פ'
 ואתחנן עתי
 בעת שהיה
 לאחר שכנס
 ארץ סיוון
 ועגו דעתי
 סתם הותר
 הכרז וכו'

דכיו האלשון ה"ל דס"ל העטם במקום אשר תשחט הכא להודת
 שכיון שחישב להביא קרבן על עגונו ע"י ע"י מחשבה זו נכנס
 לו והיו קרבן זה נחשב כשולל וס"ל דאוליגן בתר מחשבה וזו י"ל
 דלא חיבת לן כבישו של עוברי עבירה וחזרה לכפוף ולז"ל
 כי היכא דמתכפר לו : אבל עין דס"ל העטם כדי שיהיה לבייש
 וליף מהיו קריח בעקום אשר תשחטו הוא ס"ל דלא אוליגן
 בתר מחשבה ואז אף שחישב להביא קרבן אינו כלום ואינו נכתב
 לו עד שהביא ומתי בעקום אשר תשחטו את העולה וכו' הוא כתי
 שלא לבייש : ולפ"ל עשה שהיה בהכרח הסלע הן מחשבתו
 לטובה אך המעשה הטוב ואי אוליגן בתר מחשבה אין בו מוטע
 חטא לז"ל ואתחנן אל ה' שביקש משה לכנס ולמה דווקא בעת
 שהיה שאלו היה טוב אך המחשבה רעה לא עמד לא וכותו של
 אכרסו אבל לנבי עשה שהמחשבה היה טובה אוליגן בתר המחשבה
 וא"כ י"ל נמי הוא דכתיב בעקום אשר תשחטו את העולה וכו' הוא
 כמו מטעם שכל להודת שכיון שחישב להביא קרבן על עגונו ע"י
 בתכפר לו שהרי אוליגן בתר המחשבה וא"כ אין חס לומר לומר
 שלא לבייש עוברי עבירה : ולזה כת משה להחזיק הדעיה
 דאוליגן בתר המחשבה ואז הוא מוקף עמו וע"כ הוא אף יכתוב
 סודתני ואף שהוא יבוא לידו ביום ש"ה כיחא לז"ל שאלו אין שום
 פירש על בעקום אשר תשחטו וכו' א"ל פירש האלשון שאוליגן בתר
 המחשבה שכיון שחישב להביא קרבן מיד בתכפר לו והיי חטאת
 זה עולה משה ואז אף הוא מוקף עמו כחית סלע שהרי
 מחשבתו היה לטובה וע"כ הוא ביקש יכתוב סודתני רונה לומר
 אם יש לך מה לכתוב כתוב שלפי שפירשו הרי אין כאן מה לכתוב
 שהרי הוא מוקף עמו וק"ל : אבל דוד שהוא טחט במחשבה
 אבל בעגלו לא עשה ולא כלום שהוא חטאו של ב"ש שהוא
 מעוכן לעבירה אבל באחת היא סלע שלו
 שהיו ראו לו חטאת ויי בראשית ויחא ליה לומר דלא אוליגן
 בתר המחשבה ואז הוא ביקש במקום אשר תשחטו וכו' אינו כפירש
 האלשון ב"ל כעין דס"ל שלא לבייש וע"כ הוא אומר אל יכתוב
 סודתני שהרי אם חתה יכתוב סודתני ח
 או אביא לידו וכו' וחסו שאמר שני פרנסי טובים
 ד"ל שהרי לכתיב תירוצין על חטאם וא"כ הם שיהיה טובים
 ואנח שאני במקום כפרתו ואתחנן ל"ל לישב מה דאית בתי"ע על
 הא שפלה על דעת משה שחזר כדוד והתפלל אעבדה נא כי על
 שיהיה יחד עלתה נגוריה לא תכאפו ושמע מניחם בידך שהיה
 לו הק"כ רב לך חל וסוף דבר ח"י עוד שרבי הוא חטא שלך
 גדול משל אהרן ואף כאן ל"ל : וכל"ל ע"פ מה ששמעתי
 שכל זה שהודר לי בשם ש"ס הנאחזקתאור הגדול אי"ו ור"ל דק"ק
 הראדני מהו שחשם הכסן נרו דתאפרוט ששם פיה לן זה התנגלות
 על הכחש סלע דחיתא כל עה שכתבם עשה בעגו ללפתא
 אף הק"כ עשה לכמו בעגונו ומה שעשה ע"י שליח אף סק"כ
 עשה ע"י שליח ואכרסו אחר ווקח נח מעט מים שהוא ע"י שליח
 ללך היה נרין גם כאן לטיות ע"י שליח וכו' : וכבר ידענו
 שכוונת משה היה בשלשן זה זה הדבר שהוא עליו על כל
 הנכחיה"ש זה הוא שדיבר בעגונו שחשביה היה מדברת מנרונם של
 משה וא"כ אם היה עונות חיים ע"י דיבר הוה על ידי סק"כ ומשה
 היה יודע שגריך לפיות ע"י שליח ולכן הכה ולא דיבר ולא הוה
 הוגות ע"י שליח ע"כ והודפת"ח וחי כחתי לטוסי"ע על דבריו
 ולשם לפ"ל לחת הוא נענש י"ל שהחטת אינו כן והיא רח"ל לכך
 אחר הק"כ אל שמיים יחד ודברתם אל הסלע דעשוע לטוסי"ע
 זה ה' וקשה וכו' שייך בדיבר לומר ששני' דברו ואדרבא תרי קלי
 לא ששתוע אלא כ"ל שזוה אחר הק"כ לטוסי"ע ודברתם
 להשוותן דבר זה כדי להזכיר סכר או וכלבו שלא יענה לומר
 שדברו יהיה כאילו שמיים עניה היא מדברת וע"כ הסוה
 חתו לחתן להראות שבו הסוה הוא ואחרן שים אך חשה
 שהכה את הסלע לפי סכרתו וא"כ שאלו לו הק"כ ימן
 לא האפתתם ורחש שמת אהרן עלה על דעתו שהזמר
 כדוד ואף שיחש שנענש אהרן הוא סכר דשאני אהרן שאין
 השכינה נכנסה בנרונם אבל הוא שהשכינה בנרונם ואי אפשר
 כ"א על ידי הכאה וע"כ אחר ודברתם שהוא נגד הטבע
 שיהיו שני' מדברים הלא דבר אחד לומר אלא שלום
 בין

ביאור
 ס"ל וכו'
 אחר
 ס"ל
 ע"ל

ביאור סתמו
 שני פרנסי
 טובי"ה עמו
 להם ליהרא
 משה ודוד וכו'

ע"כ ולפ"ל שמיים שאין כוון לכתוב חטאו שהרי הכתיבה קיימת
 לדורת ואין ביום גדולה היינו : ומתא' שיש כאן לחלק שלמי

בין שיעקר העדבר ימי' אהרן ואף שא' ודברתם הוא
 לכבודו של משה שלא יתן משה עמועט מן הדברות וש"כ הוא
 עקר שיעקר הכתוב הוא על אהרן וכיון שעת אהרן סבור הוא
 שסודר דבר ויכול הוא לבסוף לאי' : ולפי' בק' כפי שינוי מן
 אלה שלכך כוח אהרן כלאו דבר' ודברתם לפרט מהם שמיים
 שזין בזה והף שכבואת משה הוא כלאו זה להודת שהשכינה
 בגדומו הכל הוא לפי העת שהרי גם עשה לפעמי' דובר ככה כפי
 ה' ה' כתובת' וא"כ מנינו לפעמי' שאין השכינה נכנסה בגדומו
 ולזה א"ל הק' מה רב לך החטא שלך הוא גדול משל אהרן שמה
 דקדקת שאין שייך לומר לשנים שהיו מדברי' ומש שאמרתי
 ודברתי לך משה' הוא אלא שכתתי להודת לך שמה
 הדבר אין השכינה נכנסה בגדומו וע"כ אמרתי ודברתם מדבורך
 ודבר אהרן הם שנים אבל עיקר שינוי' הוא לך ולא לאהרן וזהו
 שא"ל פסוק דבר אלי עוד דברת מזה רובה לומר שפירש לו פה' כפי
 שזו שינוי' אינו בו' כפי שזו שאלת כבואת' שהוא בו' שאל' להודת
 שהשכינה נכנסה בגדומו אלא שהוא כשאר כתיב' שהוא כלאו כ"ס
 וא"כ הי"ך לדבר ולא להכות וק"ל :

ביאור מה
 שאל' וסבטו
 אחרי עשה
 כלפי שחשדונו
 עת' א'

ואנה דאלה מהסך בכותו של פס' כ"ל ג"ל עוד ללמד וכות
 על דוד דיעה כזו מה רשן ככה להוציא דוכה על דוק עתתיק
 מה' פס' העיר עליו שאל' ולא קם כתיב עוד כישראל כמש' וכת'
 וסבטו אחרי עשה מלמד שחשדונו כ"ל ומהוד הטוב מה' לי אף
 פלה על דעתם הרעה הגדולה שהיא לחשדו כ"ל :

ואף שהבורח פירש שלא חשדוהו בא' א"כ א'
 חשדוהו באכילה ושתי' שהווא צרכי הנהוף כמו
 א"א וכפי מעלת משה ראוי לכנות שם השד זה
 בא' א' וסמכו הכמי' ז'ל על פסוק וקנאו ל' משה
 וקינה את אשתו אמנם פסוק והביטו יותר מורה
 מרה שפירשתי ע"כ :

בכותב ולדרכו הוא עסקן שהוא כומר דרך לפגמו אבל אני רוצה
 לפתח דברי רז"ל שאמרו עלמד שחשדונו כ"ל יש גרסאות מלמד
 שחשדונו מ' חסות אים כפי'ם כפי'ם ולא כפי'ם : וכן כך וכן כך
 ע"כ דברי פסוק אינו מובני' לי שהוא רוצ' למרס' ה' דאמרו רז"ל
 עלמד שחשדונו כ"ל ק"ל חסות אים כפי'ם וסעי' וינישו לא' א' והוא דחוק
 בעיני' : וכל' לישט באונסן זה והוא ע"כ

דאי' במשכ' שקר'ים והביטו אחרי משה עד בואו
 האוהלה דוד א' לגנאי ות' ל' לשבח מ"ד לגנאי חמוי
 כרעי' חמוי שקי' אכיל הוא מיהודאי ושתי הוא
 מיהודאי ומדלי' מיהודאי ופירושו הוא בראותו
 איך העשירי משה ופניו צהובת אמרו מנכמי
 יהודאי הוא מגבי' וכו' ומ"ד לשבח מיהמו צדיק'
 וכו' כפי'ם ש"ף ל' לגנאי אינו אומר אלא שהוא עשירי מנכמי
 יהודאי אבל לא ח"ל : אף עדין קס' ע"כ אף עלה על דעתם
 לחשדו בגנב שאמרו שווא' העשירי מנכמי יהודאי כי ע"כ השד
 דא"ל שהוא ל' עתאף וכן ל' ענכוס : וכל' לישט באונסן
 זה שם חשדונו שהוא עשירי מיהודאי באונסן שהוא עשירי
 לענינו ע"כ חיה סברא שיש לו וסם חיים לספור סברתו ומכילין
 דא' מ"ל שחשס הוא עוכב שאין לו שום סייעי ולזה כוח אומר
 וסבטו אחרי עשה שחשדונו חמוי כרעו חמוי עשירי הוא מיהודאי
 אך מן יש לו חוס העיר' לוח' מלמד שחשדונו כ"ל רוצ' לומר
 שחשד שלשם הוא ע"כ שח"ל הוא ללמד שאין לו שום סייעי :

והוא ע"כ דאי' במסכת מעילה במשנה איזה היא
 מעילה וקא' אין מעילה בלא שינוי שנא' איש
 אישכי תשמה אשתו ומעלה בו מעל ואומר
 וימעלו באלוהי אבותם ויונו אחרי אלהי
 נכר ואי' בתוספ' מאי ואומר ועבר שם צריכותא

דאי לא ואומר ח"א מה סוטה שנהנה וע"כ כתיב
 גבה מעילה אבל כשלא נהנה כגון הנמול
 מהקדש ומשליך לאיבוד שאינו נהנה ה"א אינו
 מועיל לכך ואומר וימעלו באלוהי אבותם ויונו
 אחרי אלהי נכר וגבי ע"ו אין נהנה בלוט ואעפ"כ
 הוי מעילה ואי הוה כתיב גבי ע"ו ולא הוי כתיב
 גבי סוטה ח"א מה ע"ו דאיכא שינוי רשות שהרי
 הוא יוצא מרשות של הקדוש ברוך
 הוה לרשות של סטרא אחרת אבל היכא
 דליכא שינוי רשות כגון גזבר דה"א אף
 שדוהא נהנה מהקדש אין בו מעילה לכך
 צריך איש איש כי תשמה אשתו לומר לך מה
 סוטה שאין שינוי רשות שהרי אף שהיא מזנה
 אעפ"כ הא לא מתייאשת מבעלה ואין כאן שינוי
 רשות ואע"כ הוי מעילה לכן צריך שניהם להודת
 שאף בלא נהנה כגון רוק לאיבוד או שאין כאן
 שינוי רשות כלל הוי מעילה והיינו גזבר שנהנה
 אף שרוא ל' אהרציא מרשותו הוי מעילה

לכך ידענו ששם הי' גזבר וכס שחשדונו שאמרו אכיל הוא מיהודאי
 ימדלי' מיהודאי ולפי' זהו פירושו שם חשדונו באונסן זה שהוא מורה
 התיד לפגמו רוצ' לומר כיון שהוא גזבר ואין כאן שינוי רשות והוא
 סבר כיון שאין כאן שינוי רשות אין בו מעילה כלל וזהו שם חשדונו
 אך מן הלשט הוא אמו שאין מעילה כ"ל ע"כ שינוי לוח' מלמד
 שחשדונו ח"ל חשדונו שהוא שלם כדון עשה שנהנה שאף
 שאין בו שינוי רשות וסוטה עשילה ומנא לן זה מ"ל שהרי כ"ל בני
 כתי' ומעלה בו מעל וסם חין שום שינוי רשות וא"כ אף אהרן אף
 שאף גזבר יש כך משום מעילה והוה שאמרו מ"ל כתי' סם חשדונו
 דאי' לדבריהם מ"ל א"ל חסות אים כפי'ם ל' חשדונו בכות דא' א' אלא
 שחשדונו שהוא נכנה מל הקדש וקסבר שאין בו משום מעילה
 והביאו דאי' מ"ל א' דרוק כי כיון הוא :

ואנכ דלמו מהסכין בכותו של פס' כ"ל לישט גם מה דאי' ברש"י
 ע' ויקרא ויקרא אל משה לכל אהריות קדמה קריאה לטון חייב
 לטון שחלבי השרת משתמשין בו שח' וקרא זה אל זה ויש כאן דקד'
 שח' קדמה קריאה לטון חייב וסדר ח' לטון שחלבי השרת משתמשין
 בו וא"כ שיעקר הוא לטון שחלבי השרת משתמשין בו ולמחילי' כ'
 קדמה דמשום שהחייב היא בשביל שקדמה :
 ועל לשט חוקא' כאן כזו שפרשה קראס' לו חייב וזלטה לא כפי'
 הקדמות וכל' לישט ע"כ

דאי' בילקוט ויקרא והצשיאי' הביאו את אבני
 השוה' וכלי יקר שפתי דעת לפי שנפשו של משה
 הי' ענומה עליו אמר הכל הביאו גדבה ל' משכן
 ואני לא הבנתי א"ל הק' בה חייך דבורך חביב עלי
 מבול חדע לך שמבולך לא קרא הדיבר אלא למשה
 שנא' ויקרא אל משה ואף כאן צריך פירש שהרי
 משה הי' נפשו ענומה על שלא הביא גדבה ומה
 תיקון לו הק' בה בזה שא' ויקרא אל משה וילפינן
 מיני' שא' דיבורך חביב עלי :

עכ"כ נפשו ענומה על שלא הביא כלום ופירושו המפרשי' באונסן
 זה שיעקר עסק של משה שפי' נפשו ענומה עליו בשביל זה שאמרו
 ר"ל אין עסקלון דברי' ודכו' מן גזולן ולא מן הנכס וכבר שקדמו
 שם חשדונו למשפ' שהוא אכיל מיהודאי ולזה כיון שהוא ל' הביא
 כלום אז סי' כפשו ענומה עליו עשפה' יאמרו חסות הוא שפוט אכיל
 מיהודאי שהוא נוכח ששלנו והא' דאי' ש"כ הוא אינו סביל שאין
 מקטלן מן הנכס ולכן ויקרא אל משה קריאה לו לטון חייב

ביאור הילקוט
 ע' ויקרא
 והכשיל' סביונו
 וכו' ח' משה
 כולם סביונו
 ונאני לא
 סבאפי
 ח"ל הק' כס'
 חייך דכיד
 חביב עלי וכו'

ביאור שגוף
 עני טרנס'
 זוכי' כ' עשין
 !סם לישראל
 משה ודוד וכו'

מסכת אודר יעקב ריקומים

להכריחו שיגעו שאלתו והוא זה שהיא יאריך בתפילה ואז הוא בדיעבד כדעתה שאלך חזרת ריקס ומינמו הוא נלמוד וא"כ חף שהוא חינו גלוי לחזרתי חבל הוא ידע שור זה ויעתה עתין כונת רש"י שבתפילה פירש אל נא רשע נא לה מתאן שניך לומר ב' או ג' דברים קודם שיתפלל וא"כ פירש על האשור ר"ל שזכאן הוא ימי מוכח דלח מני בלחו הכי חלה שיאמר ב' או ג' דבר ולכן פירש עתה לאתור שהיו חין שידך הוא למטה שנאמר להק"כ לאתור אל"ל ש"ח משה השבני חס אתה מרשא אותה או לאו ועדין קשה ועוד בך חף חס יאמר כך שחין מרשא אותה ומה כך לעשות חל"ל שיש לך משכון גדול על זה שיהרדך בתפילה וזה בדיעבד כדעתה שחין חזרת ריקס ולזה חזר רש"י חל נא רשע נא לה ולמה לא האריך משה בתפילה ר"ל למה לו אותן שאלות ומשובת ש"ל השבני וזה חס יאמרו לו שחין מרשא אותה או יאריך וזה היה ככנסם השובי פקודם ולמה לא האריך בתפילה שהרי הוא היודע דבר זה שכל האריך חינו חזרת ריקס לו"ל כדי שלא יאמר חזרתו כגרה והוא מאריך וע"כ לא רצה להאריך כ"א אחר שזמרו לו שאינו מרשא אותה

ביאור קושי על עולם שנקט על פירש סוף פר' כדעלותך שפי' שלא יאמרו חזרתו כגרה וסוף מאר"כ בתפלתו וקשה ללחור על משה עניו למה ה' לו להאריך בחס חזרתו בגרה

ר' שזאל בר נחמן כל שבועה וימי הכנה פי' הק"כ בתפילה לישא שילך בשליחותו לחזרו ובשביעי ח"ל שאלו כל בוד תפלה אחר הק"כ חייך שאני נזדר לך בכניסך חזרתו פרע לו ר' לוי אחר כל שבועה וימי חזר פי' משה נזקק בתפילה ובתחומי' שיכנס לתוך ובשביעי חזר כי לא תעבור חת הירדן הזה ר' חלבו אחר כל שבועה וימי התפילה תשה תשמש בכסונה גדולה כשבור שלו הוא ובשביעי אחר לא שילך פי' חלה של חזקן ר' י' וחז"ל בתפילה רב לכס בני לוי אחר משה למה אתם חולקין על פסוקה והלא ללוי' טובי' כי' השכונה שלוי' כוונת אחד העשרים וכיין כוונת אחד ח"כ לפי זה אין יכול לומר שזה היא העונה משבועה וימי התפילה כ"ל דברי הוא סבור שט"ל לוי' מכהונה : פי' מוכח שהעונה שלוי' פי' בשבועה וימי חזר וזה יוכן מענינו לפי שאתה אחר רב לכס בני לוי להראות שטובי' לוי' והכונה וז"ל חן זה העונה שילך על שבועה וימי הכנה ומוכח שהעונה שילך ימי' בשבועה וימי חזר כשיך אחר לך רב לך חל תוסף דבר חלי' כי לא תעבור את הירדן כזה וק"ל :

הדק לקושי' וז"ל שום הוא כוונת רש"י ויעתר יצחק מר"מ שהרבה והפציר בר' פילה ומנח לן לרש"י והיבא ריחא כחן שהכנה והפציר בתפלה והלא סתם כתיב ויעתר ל"ל ע"פ דאיתא בספרי והובא בילקוט ואההגון שרש"י עשרה ר' שונות של תפלה ישוקא חשיב דררזם

הגון רינה זעקה שועה פילל עתרו וכו' יעוין שם וכאן צריך לומר שיש מוח בקדקדו לדע על מה ולמה כינו שתפילה בקמה לשיבת רבי לוי די' הוא לסיבת תפלה נקראת כסא ח' חלה ל"ל לפי שחלוקי' תפלות הן ולפי עתה עתה נקראת התפלה כגון חס היא כח לבקש חינם או היא נקראת חתן וכדפירש' וחתמן חין לשון וחתמן חלה תענית חינם וזה היא מבקש דין או היא נקראת פילל כגון גבי פתח אלמד טעמה פלילות עם קונו וכן כוונת דין ותיבד וכן ויעתר דאי' בגמ' ולמה נקראת עתה חלה מה עמד דהו' שזכך בתפילה עתה חל גרין כך התפלה שהעבט משיבת רגו' למידת רחמי' ע"כ בגמ' ובין קשה לי' תיבא בכולן נכון הוא חזון קריאת שם שמתפלה הוא ידע בלבוש חזון הוא כל להתפלל חס כחינם לקרוח חזון תפילה כסס חן וחס ברין לקרוח חזון תפלה כסס פילל חך עתה האך הוא קורא תפילה עתה למה שמתפלה מרגו' לרחמי' ודלמא לא ימי' עת רגו' ולא יבדך וז"ל חף אפטר לקרותה בתפלה כשזו עומד להתפלל השם עתה חלה ל"ל ע"פ מה שהקדמנו לעיל שבדי' כדעתה הוא שכל שחזרך בתפלתו חינו חזרת ריקס וז"ל כשזו עומד מתפלה להתירך חן חזר הוא נקראת עתה ע"ש שהסבך כי בודאי יבדך ולזה ביון רש"י ויעתר יצחק ע"ד"ס מלמד שהכנס והפציר בתפלה וימי חזקו לכיורם זה חלה חסני' שהי' קשה לרש"י למה הוא חזר ויעתר שבדי' כלן היא בתפלה התפלל וימי יודע חס יבדך או ללא לזה עירש' מלמד שהכנס והפציר בתפלה ר"ל שמתחלה עמד להדבות בתפלה וזה הוא כדית כדעתה לשפטי' שלא יחזיר ריקס ועל סייך זה קראו עיר ויעתר לטות לך דבר זה וק"ל :

ולמ"ל ל"ל נס לישב רש"י שפירש ויעתר לו לו ולא לה לפי שאינו דומה תפלות דייק בן דייק לתפלת דייק בן רשע לפיכך לו ולא לה : וכן לפיכך היו נמיתר וז"ל לישב בחו"סן זה שרש"י חזר לשטתו שלכך נקרא עתה שיהיה ולמה בן חלה ע"י ריבוי תפלה וכיון שפירש רש"י בעתות נשיות שזאן סקן נראין כדרכות וזה הוא כדית כדעתה שכל שחזרך בתפלה חינו חזרת ריקס וז"ל קשה לרש"י כחן קושי' שזכרנו דכתיב כחן ויעתר לו שפירשו הוא לו ולא לה דהיינו אלילי' תפילתו לא פי' תפלתה עוסק כלום ולמה בן ביון שילך היא האריכה בתפלתה וזהו כדית כדעתה וז"ל למה לא לה וע"כ פירש' לפי שאין דומה תפילות דייק בן דייק לתפילות דייק בן רשע וחף שרש"י לא כי' נריך לפרש דבר זה וכו' רש"י צריך לתת טעם על מה שכתב בתורה וכיון דכתיב לו דילמין מני ולא לה למה ליה לרש"י לתת טעם על זה חל"ל שפירש שרש"י קושי' חל"ל ביון שזכרנו האריכו חל"ל היא כדית כדעתה ומה לו לו לא לה לזה צריך רש"י לתת טעם לפי שאינו דומה וכו' ר"ל לפי שהי' נאן דייק בן דייק אדיק בן רשע שזכר הוא לקבל תפילות דייק בן דייק חבל באתת חלי' בן

ולמ"ל גם זה שפירש' עכאן שהתפלל צריך שיאמר ב' או ג' דברי תפלתו שיתפלל ויפס הוא פירש שהרי כחן חינו ראו הוא להאריך בתפלה כדי שלא יאמרו ואפ"פ ה' חזר ב' או ג' דברי תפלתו ש"מ שכוכר לומר ב' או ג' דברי תפלתו וק"ל : ולמ"ל ל"ל שזה הוא גם כן כונת הפסוק וחתמן חל"ל ה' בעת ההוא לאתור וכו' ע"ש שהשיב לו ה' רב לך חל תוסף דבר חלי' והוא זה שהרי משה גם כחן אחר חל"ל לאתור ופירושו הוא שהבני חס אתה עושה שאלפי' או ללאו ושאי' נפקא עני' חף חס יאמרו לך שחין עשין שאלפך חלה שיש לך בטחון להכרות בתפלה לו"ל לו הק"כ רב לך שהטחון הוא שילך להכרות בתפלה לו"ל חל תוסף דבר חלי' שאינו משה חזון שאלך תפילה בעפילה וק"ל וזהו שפירש' שלא יאמרו ככה ככה קשה והתלמיד כחה סבך ויועזר ר"ל חף שהוא בדיעבד כדעתה שכל המאריך בתפילה חינו חזרת ריקס הוא ריק עוה הטעם שלא יאמרו ככה ככה קשה והלא גם לוי' נבאי' בדבר שלא יאמרו בתפלה ככה סבך עומד ויעזר וע"כ טוב הוא לעינו שלא תאריך בתפילה וע"כ חל תוסף שהריטן לא איכתיב לי כזה שיאמרו ככה הרב קשה ואין זה כדעת לחזול לך וק"ל :

ובד"א ל"ל לישב גם הוא דאי' ברש"י דח' רב לך רב טוב כנסון לך לע"ה ושאי' דח' והלא אפטר הוא לסיבת מני כפידיון שהרי אין סותרין זה חז"ל וז"ל ע"פ דאי' מני פירושין על האי קרא יקר ה' בעיני' המותה לחסידו ר"ל ור' יהושע ח"א יקר הוא בעיני' ה' לגורו מיתה על הנדיקן וחילולי' שסם ענין נזרין מיתה על פלגין חין הק"כ כה נזר עליהן מיתה וח"א יקר בעיני' ה' החיות לחסידיו פירושן אותן יקר הגמ' לנדיקין נאזול בעיני' ה' שח"א עין לא ראתה חלוקי' וזלתך היותה לחסידיו שאותו יקר מראין להן כשעת מיתה : ולמ"ל ל"ל שמשח' ה' תוסס אותו פירש יקר בעיני' ה' החיות לחסידיו שאינו נזר מיתה על כדוקים חל"כ הם ענין תוכעין כסה וע"כ ככנס טעמו הקורה להתפלל ולא רצה לרצות ענינו על מיתה והק"כ תפס פירש כשני שזראין לו שכרו הטוב הגמולו קודם מיתה וזה הוא שא' לו רב לך ופירש' רב טוב כנסון הוא לך שחא פירושן של יקר בעיני' ה' וע"כ גם רש"י בלשון זה שא' ד"א ר"ל שהוא דבר אחר שהוא פירש הטוב וק"ל :

אחר בן החזר משה חשגי' ככנס שפי' ביותי ק"פ ש"ס דאדר משך הדטום שיעתי מפי כקבין הראש פ"י התודי מוקר"ל מנחם סן גלו דבר כחה ומקובל ח"ל : בעדרה רבס פ' קרא : רב לכס בני לוי ואחר הק"כ למה שבדי חוטרה דמיתת חת לקית : לפי שאת אחר רב לכס בני לוי לאחר יאמר לך רב לך חל תוסף דבר חלי' כי לא תעבור את הירדן חס והוא עתה' כשח"ל שהוא אחר רב לכס בני לוי לפיכך לא יבא הוא חל"ל : לתרן זאת חקד' מרש' ילקוט פ' שעיני : חל"ל אחר

ביאור פירש' כס' וחתמן רב לך חל תוסף דבר חלי' וכו' שלא יאמר ככה ככה קשה וכו' ד"א רב טוב כנסון

ביאור פירש' פ' תולדות ויעתר לו ולא לה וכו'

ביאור דח' פ' תולדות ויעתר לו לה לפי תפלות דייק וכו' לשי' ולא לה

לא היה כאן כ"א כי לא כדעתי גם תפלתה נשמעת כיון שהיא
 הרבה בתפלה והיא ברית כדעתה אלה עמי שהיה גם דיוק
 ב"ע"כ לו ולא לה וזהו מה שר"י ע"כ לשיך לו ולא לה ר"ל
 שלא תטעה לומר בזה שאני חומר אצלו דומה תפלת דיוק וכו'
 ומסתבר אהיה לומר ע"כ ויעקר לו שתפלתו היה נשמעת אבל
 היה שכינה נב"ל לא היתה תפלתה נשמעת כלל אלא היתה
 נשמעת אך כאן שהיה עשה נב"ל לשיך לו ולא לה אבל אם לא
 היה עשה נב"ל היתה גם תפלתה נשמעת כי ברית כדעתה היא
 ודוקי בני כיון הוא : וכד"ל ר"ל לשיך באותו וכו' ע"כ

דאיתא במדרש שיר משגיח מן החלונות מציין
 מן החרקים החלונות אילו אבות וחרקים
 אילו אמהות מלמד שזכות אבות גדולה הוה
 מזכות אמהות :

וא"כ לפ"ו יש כאן להקשות מה שפירש"י לשי שאלנו דומה תפלות
 כב"ל לתפלות דיוק בן רשע והלא חף כלה זה האבות נקראו
 חלונות ואמהות נקראו חרקים וכו' לשי רש"י לומר לפי שאין
 דומה זכות של אמהות לזכות של אבות א"ל שהאמת הוא חף
 שם במדרש שקרא לאבות שלונות ואמהות חרקי וכו' טעמיה
 שעיך אבות היה דיוקים בני דיוקים יעקב בן יצחק יצחק בן
 אביהם ואף אברהם עשה בן תרח הלא איתא שחף יצחק עשה
 פשוטה אבל אמהות היו כולן בנות רשעים ולכן האבות
 נקראו חלונות ואמהות חרקים : והנה שפירש"י כאן לפי
 שאינו דומה תפלות נב"ל וכו' ואם תקשה לך וכלל בלא זה
 האבות נקראים חלונות ואמהות חרקי וכו' רש"י לשיך לו ולא
 לה ר"ל שחף שם היינו טעמיה הוא שפירש"י שזכות נב"ל ולשיך
 לו ולא לה נק"ל ומה שיש עוד לחדש באותו קדר מניחמו ע"כ ע"כ
 אשר יזכיר ה' לזכר סיפור על התורה כעו"ה :

ביאור פירש"י
 ע' תולדות
 ויעקר לו
 ולא לה וכו'

נתתך אף אני קורא לך מלך הגוים וצ"ב ועוד אני
 בוהר בראשי א"ר א פעם א' בא פילוסוף א' לגבאי
 וא"ל אתון אמריתון אלהכון קשוט הוא הא כתיב
 בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך שקולא
 דא לבני נשא ותו דאתון אמריתון ולא קם נביא
 עוד בישראל כמושה בישראל לא קם אבל באומות
 קם אף הכי אימא בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם
 מאין כמוך אבל בישראל יש כמוהו א"ל שפיר
 קאמרת הק"ב מה מניחיה מתים אלישע החיה מתים
 הק"ב מה מוריד נשמים אליהו מניע נשמים ונחיר
 נשמים ע"כ בוהר וצ"ב : ומדרש שלישי
 הוא מדרש רבה ואתחנן א"ל הק"ב בה למשה אתה
 אמרת ואין עוד מלבדו ואף אני מעיד עליך ולא
 קם נביא כמושה ע"כ והנה ג' מדרשי האילו בכלל
 הם תמוהין ובכולם אית להקשו' בעין הדא קישו'
 במדרש הראשון דקאמר ירמיה לפום מה דאמרת
 אמרת נביא לגוים נתתך ואף אני קורא אורחך
 מלך הגוים וכי האיך הוא תלה זה בזה לומר דבר
 שאינו מתוקן ונתן מקום לטעות חז' שאמר מלך
 הגוים דמשמע כאילו מלכיהון דישאל חז' לית
 הוא : וגם דקדק הלשון שאמר לפום מה דאת
 אמרת צ"ב :

ובמ' השני נ"כ קשה קושיא כו' שא' ספילוסוף אענו אערינו ולא
 קם נביא כמושה בישראל לא קאמרת כה"ס קם ואף אני איני
 הכי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוהו אבל בישראל
 יש כמוהו : ונ"כ קשה קושיא כו' כי לא ידעתי תלה שמי'
 בדלא תני' ומה שידך זה לזה והלא גם בלא איתו דיוק של ולא
 קם היה הוא יכול לזדקק ולומר בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם
 מאין כמוהו אבל בישראל יש כמוהו ומה ליה לתלות כלל בדיוקו
 של ולא קם : ויותר הוא עמוה על ר"ל שא"ל להאי פילוסוף
 שפיר קאמרת ק"ב מה מניחיה מתים חף אלישע מניחיה מתים ק"ב מה
 מוריד נשמים חף אליהו נחית נשמים וכל' בקינר שפיר קאמרת
 שיש בישראל כמוהו ולמה ליעוד לביטוי ראיה ולברר דבריו
 הלא בכל מקום הוא הכיור היבא שדר השני אינו מאשין לזכרו
 חומר לו דבר דברין וכאן שפילוסוף ב'א בוס שיש בישראל
 כמוהו ודי היה בזה אם היה ר"ל הוה לזכרו ולא הביאו עוד
 ראיה שיש כמוהו : ושפירש"י שהוה קשה האך הוה ר"ל
 לתשובת העין לומר חז' שיש כמוהו ועשרא לפומיה דיימר הכי כי
 אין לרמות וכדאיתא בבושר שאף שאכחו מכו' לפעמי' חוטמיה
 נלגלותא חז' דדוקתא אין זה כ"ל לזכר האון אבל הוא ית'
 אין לו דעות כלל וא"כ האך הוה ר"ל לרמות זורה ליוגוס
 חז' ואף שפסחיה דרין איתא שם ואכדיל כימי וכיוצא עומותיכם
 הכדילו כימי וכמי ואחזרו רז"ל אילן הוה דיוקו בעי לא הוה הכדיל
 בניהם מה הק"ב ברא פלמא חף דרין' הוה ברא פלמא ח"כ
 חף בנמרא משמע שיש כמוהו הנה הרוגה לעין בכוונתם של
 וכדורש למסכת סנהדרין תנא שם פירש מספיק וע"כ גם כאן
 צריך ביאור ועל כוה נאמר דרוש וקבל סבר : ונ"ל
 אדרבה ש"ל לא הוה לזכרו אלא תשובה נזחית השיבו
 להכי ספילוסוף ופשה ספילוסוף כאילום לא יפתח פיו : וכאשר
 אכאר הכל באר הטיב בע"ה חף עוד אציע לשיך מה דקשה לי
 גם במדרש ה' שחמר בק"ב לפשה אתה אורש ואין עוד
 מלבדו ואף אני מעיד עליך ולא קם נביא בישראל כמושה ואף
 כאן קשה קושיא כו' וכי שאך תלה זה בזה ואם לא היה עשה
 מעור ואין עוד וכו' לא היה א"ה ק"ב ולא קם שהיה האמת הוא
 שלא קם : ונ"ל לשיך כל' הידרש' אילו כדא
 מניחיה וראש לכלון הוא אותו מדר' שא' האי פילוסוף לר"ל ומנורף
 ליה אכאר לך עוד מסוק א' בעיני' מ"ה

ביאור שלמה
 מדרש' תוספי'
 עיין עליהם

אמר בן המהרש"ה עשה"ל ככא ש'אנב זה ראוי
 לחזקה בני עילי מעליותא מה דשמעי לי עמי
 ספורי והרמב"ם ע"ה ישרא לוי העליר כ"ו דין
 ובעל הגוים חש"ם פירש"י פ' תולדות וכו' ויעתר לו ולא לה שאינו
 דומה תפלות דיוק בן רשע לתפלות דיוק בן דיוק לשיך לו ולא
 לה ומקשי' העולם על מה שפירש"י ומסיים לשיך לו ולא לה
 דנראה כיוצא ב"ל אחר שדקדק עוד דקדוק א' באשר דא"ל
 דאית' לו למיעוט לו ולא לה ח"כ י"ל דמעט כתי' שלא כשבי
 שהיה בן דיוק ר"ל ויעתר לו דיוקא לו בזכותו לבר ולא כשבי
 שהיה בן דיוק דכ"ל כערכין דף ד' שקול הוא ויבואו
 כולם ופירש"י שם דה' ימנייהו עסקן וכו' אית' ימנייהו ע"ש חף
 הא תיבת דאם לא יהיה סותרין זה אית זה אבל אם יהיה השני
 עומקין סותרין להדיא אז ע"כ דמעט היסתבר והסתבר
 הוא למעט א' דקדק באשר שהיה סביה היו תפלתו לזכות
 זו וקראו כתי' באן לו למעט ואברהם לא כוכר כאן כהאי עניי'
 והנה ידוע דאי לאו זכות דאברהם אזו יצחק ורבקה שביה שונים
 לזכות שהיה היתה דקדוק כמו וכו' א"ל למיעטי תרנוייהו
 דח"כ יהיה קשה למעט לו דוק וזהו שפירש"י ו"ל לשיך
 לו ולא לה שלא תקשי מ"ל לומר אינו דומה וכדלעיל דמעט
 לו גם זה שלא היה צריך חף זכות דאברהם ולזה פתק רש"י
 לשיך לו ולא לה דא"ל למעט גם זכות דאברהם עמוה דאז יהיה
 שניהם שונים ומסתבר הוא יותר דלו דכתיב הכי מעט תפלת
 רבקה ולא טהוה מעט זכות דאברהם ודו"ק

ביאור רש"י
 ע' תולדות
 ויעתר לו
 לה לפי
 שאינו דומה
 תפלות דיוק
 וכו' לשיך
 לו ולא לה

והנה הואיל שאין עסק בליקוטים אכאר נ' מדרשים
 תוהוה' הסוגים כדלעיל ס' סמוני' אלוה לביאר
 מדרש הא' הוא בילקוט ירמיה' לא יראוך מלך
 הגוים א"ל הק"ב מלך הגוים את קורא אורתי
 ומלכיהון דישאל לית אנא א"ל רבון כל
 העולמים לפום מה דאת אמרת לי נביא לגוים

אחיותיו אותו דיוק בעל פה ולמה חסר הק"כ כפי' כתיב חקים
 להם כיוון ח"ל דאלו היו כתיב בן הוי נף דרמיון וכו' אחרית
 מי נתלה כמי וכו' משה גדול מכלם וכו' שם יש פ"ס באומות לומר
 אילו היה לנו כמשה היינו מקבלין התורה משם"כ אם הוא כלמוד
 עדיקתו אז הוא בלעם שיה' לגמרי כמשה ונבי משה כתי' ותחסרנו
 מעט מחלקי'ו"כ גם בלעם אינו חסר רק מעט מחלקים וכתיב
 בכל חכמי הגוים אין כיוון ואם בן מתי אין כיוון רק בחסרון
 מעט שהרי יש בלעם שאינו חסר רק מעט מחלקים
 ודיוק בא' אבל בישראל יש כוונה וכו' משמע מכל וכל כלי שום
 גרעון כלל ח"ו ולזה דקדק גם הפלוסוף באמרו אתון אחיותון
 ולא קם שיהא בעל פה להדוק מני' שהיה שום בלא שום גרעון
 וזך הא' חיותו בן רובכ' לומר שאף אינו חסר דיוק שלם כפי' ש'
 דבישראל יש כוונה ואין כאן חף שום מי נתלה וכו' כ' הוי בישראל
 כוונה ממש ח"ו בן הוא דעת הפלוסוף : ולזה

השיב לו ר"א שגיר קאמרע אמת הוא שיש בישראל כוונה ממש
 אבל בזה האופן שקדושתו למעלה וזה היה בישראל כולם יחד
 יש להם כל השמלות וכדאי' באמת הפוסק דין אילו הוה בני
 דיקי' שוה בראו עלמא וכו' אך בזה יש הפרש שהוא יחיד והוא
 בעצמו כלל כל השמלות אבל נבי דיוקין יש בזה איות מעלה
 ובאחד איות מעלה אחרת אבל לא בא' כל השמלות ולזה ח"ל
 ר"א שגיר קאמרע שיש בישראל כוונה בכל ישראל אך לא
 באחד ולזה השיב לו רד"א מחלוקתו ומחלוקתו של שם ה' מעלה ח'
 ולזה מעלה אחרת עכ' שלא ה' לזה אבל הק"כ הוה באחד
 וכלל כל השמלות ודוק : ולפי' ל"ל שיה' הוה כוונת הפוסק
 אגני אמרתי אלוקים אתם ובני ער"ון כולכם

רובע לומר איני אחרתי אלוקי' אתם ממש כאלוקי' אכן זה הפרש
 יש עכ"פ שאשם בני ער"ון כולכם ר"ל שאתם כולכם יחד
 אז יש לכם כל השמלות אבל אינו כדאי כולל כל השמלות
 וכו' הוא קדושתו לשמש שקדושתם וק"ל וכו' נסתפק העדרת
בפ' ואתחנן מה שא' הק"כ בה למשה ארנה אמרת
ואין עוד מלבדו ואף אני מעיר עליך ור"א קם
נביא בישראל כמושה

והעלתי בקושיא לעיל וכו' האדוקים זהו כזה ולפי' הא' דלעיל אתי
 שפיר שאלולי לא ח' משע ואין עוד לא ח' ק"כ ס' חסר עלין
 ולא קם ולזה בן שד"י כ"ר דיעב שוכח זה שח' הק"כ ולא
 קם נכתיב כמשה בישראל וליפני מני' בישראל לא קם אבל באומות
 קם אך לזה לא חסר הק"כ כמשה נכתיב חקים באומות כיוון
 ח"ל חסר דרמיון וכו' חיותי נתל' כמי וכו' משה גדול מכלם
 ואז הוי פ"ס באומות ע"כ דמות הק"כ דיוקין ואז הוי בלעם שום
 ממש למשה וכו' גם הפלוסוף ח' באומות טענה לל' זור שיש ח"ו
 ממש כאלוקי' כלי שום גרעון כלל שהרי באומות יש בלעם שהוא
 שום למשה ונבי משה כתיב ותחסרנו מעט מחלקי' וכתיב בכל
 חכמי הגו' וכל מחלקים אין כיוון והוי בלעם שאינו חסר
 מחלקי' רק מעט וזהו אין כיוון וכו' דיוקין שבישראל יש כוונה
 שאינו חסר אפילו אותו מעט וכו' טענת הפלוסוף ועל זה אין
 שום תירץ כ"ל התיירץ ששכ"פ יש חילק שהוא כלכדו יש לו כל
 השמלות משם"כ בישראל מה שיש לוה אין לזה ולזה שגיר קאמר
 לו קדושתו כתיב הוא כיון שאמרע אין עוד מלבדו שהודע' דבר זה
 שחף שיש בישראל שיש להם כל השמלות אבל הק"כ אין עוד
 מלבדו שהוא לבדו כלל כל השמלות וזהו הוא קדושתו למעלה
 וכו' יכול אני לומר כלל כל השמלות וכו' הוא קדושתו למעלה
 וכו' יבוא הפלוסוף וילמד אותו דיוק בישראל לא קם אבל באומות קם
 וכתיב זה יהיה לקושיא שלו ולומר שיש בישראל כוונה הלא כבר
 עיקן משה זה בדברי שא' ואין עוד מלבדו שהוא לבדו כלל כל
 השמלות ואין מקום לטענת דוק :

וכו' נכתיב גם לביאור העדרת שכתלכו בו מיה שא' ידמי' להק"כ
 מי לא יראוך מלך הגוים א"ל הק"כ בה מלך הגוים
 את קורא אותי ומלביהן דישראל לית אנא א"ל
 רבין העולם מי' לפום מה דאמת אמרת נביא לגוים
 נתתיך אף אני קורא אותך מלך הגוים
 והוא ע"פ דאי' בוהר משפטים ברדוה דהוא סבא ע"ל יראוך

מלך הגוים ושכ' הוא מאריך בלשונו ובהשפך עוד פסוקי' אבל טובן
 הדבר של וספר הוא באופן זה שהוא מעט פירושו דשאי' קרא מי
 לא יראוך מלך הגוים שאין זה פירושו שירמי' ח' על סק"כ שהוא
 מלך הגוים אלא זהו פירושו מי מלך הגוים שלא יראוך ויבית שם
 רד"א עהאי קרא שלאמרני כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם
 מאין כיוון שם שם הוא פירושו אינו כפשוטו אלא בכל חכמי
 הגוים ובכל מלכותם ר"ל מי שהוא חכם בגוים ובכל מלכותם ר"ל
 גדולי החכמים שבהם הם משיגים בחכמתם שאין כיוון ולפי' גם
 האי קרא מי לא יראוך מלך הגוים גם כן פירושו מי מלך בגוים
 שלא יראוך והוי האי קרא בכל חכמי הגוים כפירוש להאי קרא מי
 לא יראוך מלך הגוים בן הוא בוהר : ולפי' תבין
 גם דברי רד"א עם שק"כ ס' שדמי' ח' להק"כ מי לא יראוך מלך
 הגוים וכו' סק"כ מלך הגוים את קורא אותי ומלביהן דישראל
 לית אהא ח"ל רבין העולם ר"ל אדרבא אינו חסר שאת רבין

פעולמים וכפירוש הוהר מי מלך הגוים אשר לא
יראוך

ח"כ אדרבא אינו חסר שאת רבין העולם' שאפילו מלכו הגוים
 יראוך ואף שאינו חסר דבר שאינו מתוקן מן יטעו לומר שהוא
 חסר רק מלך הגוים זה אינו שהרי יש בוכחה מפסוק של אחרית
 שח' כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כיוון שם פירושו
 הוא מי שהוא מלך וחכם באומות הוא יכול להשיג בחכמתו שאין
 כיוון וכו' גם כן הפירוש מי לא יראוך מלך מי הוא מלך בגוים
 שלא יראוך שהרי הוא יודע להשיג שאין כיוון וכו' אינו כיוון
 אפסוק דבתי' : אך שד"ן קשה לזה גם שיש מקום
 לטעות כהדין דפלוסוף דלעיל שח' דיוקין לומר בגוים לא קם
 אבל בישראל קם אך מן שן וליף הוא אותו פלוסוף והוכחנו
 לעיל שהוא לומר מחיותו דיוק שאמרני בישראל לא קם אבל
 באומות קם ואז גם הוא בא' באומות דיוק לאשור בגוים אין כיוון
 אבל בישראל יש כוונה אך עדין קשה על אותו פלוסוף מאחר
 שהוא תלם עכ"פ בזה הדיוק בישראל לא קם אבל באומות קם
 וחילולי זה הדיוק גם הוא לא הוה מדויק כלום והלא יש עוד
 דיוק אחר כמאן דס"ל בישראל לא קם בכבוהא אבל במלכי' קם
 וכל זה הוא דיוק בישראל דעכ"פ במלכי' קם אבל באומות
 כלל לא שלא קם לא בכבוהא ולא במלכי' ואז אין הדיוק שלו
 כלום לומר בגוים אין כיוון אבל בישראל יש כוונה דרבי י"ל
 בגוים אין כיוון חף כשום ח' מכל השמלות אבל בישראל יש
 בקצת מעלות דומה לו אבל לא בכל השמלות וכגון משע שח'
 ותחסרנו מעט מחלקי' ואין לומר והלא בלעם שהי' שום למשה
 אין זה כ"ל למאן דס"ל אותו דיוק לא קם נביא בישראל כמשה
 בישראל לא קם אבל קם באומות ואז הוא בלעם שום למשה
 אבל אם ח' דיוק אחר וכלעיל בישראל לא קם בכבוהא אבל
 במלכי' קם אבל באומות כלל לא ואז אין שום פ"ס באומות פלוסוף
 לומר בגוים אין כיוון אבל בישראל יש כוונה דרבי עתה יש לומר
 יש אבל לא כוונה ממש וכו' כ' באיות טענה בא אותו פלוסוף כיון
 שאין תשובתו תשובה נוחת ח"ל שחיותו פלוסוף ידע וראה גם
 האי קרא טרם תבא מרחם הקדשתך וכפרש"י עלך אמרתי למשה
 נביא חקים להם כיוון וכו' קשו קרא אהדדי חף בכבוהא עתה
 שהרי בן כתי' ולא קם נביא בישראל וכאן ח' נכתיב חקים להם
 כיוון ואין שום תירץ על זה כ"ל שח' בישראל לא קם אבל
 באומות קם וכיון שבאומות קם וע"כ חסר הק"כ לרמי' נכתיב
 לגוים נתתיך כדוי שלא תקשה לו קרא אהדדי כדלעיל :
 וכו' מוכח הוא מדברי הק"כ כיון שא' נכתיב לגוים נתתיך ששוא
 עפש אותו דיוק אבל באומות קם וכו' גם הפלוסוף אחרי שדע
 מהאי קרא נכתיב לגוים נתתיך והבין שהוא תירץ כדוי שלא תקשי
 קרא אהד' ואז מוכח אותו דיוק אבל באומות קם ואז גם הפלוסוף
 בא טענותיו לומר ג"כ הדיוק שלו בכל חכמי הגוים אין כיוון
 אבל בישראל אין כוונה אבל אי' לאו שא' הק"כ נכתיב ח' גוים
 נתתיך אין כאן בוכחה לומר אותו דיוק אבל באומות קם חלוא
 אפשר לומר כאורך דס"ל בכבוהא לא קם אבל במלכי' קם וזהו
 בישראל אבל באומות כלל לא ואז ג"כ אפשר לומר על מי לא
 יראוך מלך הגוים כפירוש בוהר מי' מלך הגו' אשר לא יראוך
 וקראי דבתי' מוכח עליו כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם שאין
 כיוון

ביאור ת"ש
 הק"כ לרמי'
 מלך הגוים
 קראתך

ביאור הס' שא'
 רמי' להק"כ
 רבין פעולמים

אור דיוק
 פסוקי' אחר
 זל יום
 נסתי' כיון
 נתנה בן
 תורה

אמר הפוסק
 איני אחרתי
 אתם
 ובני ער"ון
 כולכם וכו'

אומר צדיק אדם לפרט את החטא שנאמר אנה
 חטא העם הוה חטאה גדולה ויעשו להם אלוקי
 זהב רבי עקיבא אומר אינו צדיק שנאמר אשרי
 נשוי פשע כסוי חטאה אלא מה אני מקיים ויעשו
 להם אלוקי זהב אלא כרבי ר' ינאי דא' בשביל כסף
 וזהב שהשפעתה להם גרם להם שחטאו :

כענין שיש כאן פלגותא דמלכותא דמלכותא דמלכותא
 איתו דיק משה עזרתו מן שאל דברי רבינו עליו שהטות דברים
 ונאשאו ויעשו להם אלקי זהב און זה לכדבי רבי ינאי אלא לכדבי
 יהודה שאמר נריך אדם לפרט את חטאה אלא מה אני מקיים
 נריך לפרט חטאה וא"כ מאי ויעשו להם אלקי זהב אלא לכדבי
 רבי ינאי שהטות דברים : וזה חטאה של פטות דברים כלפי
 מען הוא שהוא גדול מחטא הכהן הקלע העשורם בפורה שהרי
 עם יש לו פירון מסתין וכאשר כפתי כקונטרסין שלי ולוה היה
 ומה עזרתו מן וכדכינו כמלך דמלך דמלך דמלך לפרט חטאה
 וא"כ מאי ויעשו אלקי זהב ואין שום לימוד כל' שהטות חטא
 דכרי כלפי מעל' ולוה ביקש עש' וכדכינו כמלך דמלך דמלך דמלך
 מוכח הוא שגרי לפרט חטאה וע"כ נסתמו לפרט כמלך דמלך דמלך
 לדורתי כי דינא הכי ואם נוס ויה שפיר חטא ויעשו להם אלקי זהב
 הוא משום שצריך לפרט חטאה ואין שום לימוד לומר ששטת
 הטות דברים ומנוקה הוא עלותו עון וע"כ ניחא ליה דיתב
 פורחין וק"ל :

ואפי עשר נשים בתנור א' ופיר' רש"י מחוסר עני'
 היה וקשה מל' לרש"י זה וק"ל על פי דמיתא כמבכת פסחים
 פרק כל שעה דף ל"ז ע"ב איתא להם חייב בחלה
 וקאמר חתם מעשה אילפס פלוגי בה ת"ק ורבי
 יהודה והיכדמי מעשה אילפס כגון מין דייסא
 שמבשלין וחור ואפה דלת"ק חייב בחלה הויאיל
 שאפה בתנור ולרבי יהודה פותר דסבר אין להם
 אלא האפוי בתנור מעיקרא ואמ' רבא מאי טעמ'
 דרבי יהודה דכתיב ואפוי עשר נשים בתנור א'
 לחם האפוי בתנור א' קרוי לחם ושאיין אפוי
 בתנור א' אין קרוי לחם עכ"ל ואיתא בגמרא
 שמות ר' הערשים במעשר ולהכניסו דרך גג'
 וקרפיו ולהכניסה בבית וחלה ומעשר דין א' לתן
 ומותר להערים :

וכאן הוא מעורר עיקר תוכחה חייבי מרובין שהרי כתיב
 וחלתם ולא תשבעו וחלתם כשר כתיבם וכו' ויביא חז"ל חזק
 פלה על דעת רש"י לומר שחוסר ענין חלה ל"ל דכתיב פירוש
 שחלת שיעקר קהלם הוא דעבדן גדול עד שאמר וחלתם
 כשר כתיבם וכו' וכבר אמרנו שחוסר להערים בחלה כדי לטעורי
 מן החלה וכאן הוא אמר ואפוי עשר נשים בתנור א' וא"ל הוא
 לכל דעתו חייב בחלה וקשה לרש"י וזהו ליה לעשות פתחילה
 אעשה אילפס והרי לאשפת בתנור וא"ל לא הוה בתנור א' והוה
 פטור מן החלה לו"ל רש"י מחוסר ענין הוא וע"כ אמר ואפוי
 בתנור א' שטוח מן הכרח לאשפת בתנור א' ולחייב בחלה עלשפת
 מעשה אילפס והרי לאשפת בתנור ולפטור מן החלה מן הוה כראש
 דעת רש"י שאין כוונת רש"י לומר שהתוכחה היה מחוסר ענין
 אלא רש"י מתיר מה שאמר השקוק ואפוי עשר נשים בתנור א' וק"ל
 וזהו לא אשפת פלוגותא וזהו על דור דעת דור הידבר אין
 עשו כדכר הגדולה הוה לאשפת בתנור א' וכלחייב בחלה עלשפת
 וכי טוח עינייהם מראות מגדל סיניקם שטוח לטן הק"ה וגם
 הלא שטוחו כשטוחו הק"ה שחזר לטן להכיל אותן אל ארץ
 חלב ודבש חטא ועודם ונפן ותלום וירושן וכו' והחזיק לא להאשיתו
 בדברי הק"ה ונדלה לי לישב אפ' דעתם וטעמם וע"ל לומר
 מלל האמינו בוס אף שבוס היו מסופקין אלא שם פלוגת' :
 במד' שלח וראש עפרות חבל זה א' שמחובלת
 בכל מפני שיש עואר ארצות מה שיש בורה אין

בוה אבל א"י לאתחזר כל בה וח"א ראש עפרות
 תבל קא אתורה שהיא תבלין ועיין גם בכרכור

דא"ל כל המוקדם כמקום זה מוקדם לכרכור פלוגי אדרכ חזן דאמר
 דכ חזן כל הפסוק כולו לשיעורין באחרון ועיין בפירוש רש"י שופטים
 שם בהדיא פלוגת' דרבי יוסי ורבי חזן דלרבי חזן אין נרד להקדים
 כיון שאין שם לא"י בפירות רק לשיעורין וכוה היה הערנליים
 מסופקים אי שכתא דא"י היה כשכח פירות וראש עפרות תבל
 שחזרה בפירות או שאי קח' לשיעורין איתמר ועפרות תבל קח'
 אתורה ולי תקשה הלא עדיין לא היה תורה חזן ו קושית שם
 סברו כך אם ידאנו שהלומת היושבים שם הם חכמים וחזן חזירא
 דא"י מחזיקו וכו' ודאי הפסוק ועפרות תבל קח' אזורה אבל כשכח
 פירות י"ל ששאר ארצות טובים הן וכן פיר' חזקוני ויתר כשכח
 פירות ועתה תבין החילוק שלשון ענין הערנליים וכן יהושע כלב
 שהחזר גלים אמרו הארץ השמינה היא אם רודו
 היא היש בה עין ואין און והתחוקתם ולקדחתם
 מפני הארץ :

שהיה מסופקים אם היא טובה כשכח פירות או הפסוק קח'
 אתורה כי חזירא דא"י מחזיקים וישועה וכלב ידעו ששני הפירושין
 אינם ולכן אמרו היש בה עין שהיו עין חיים היא העור' שאויר' ל"א'
 מחזיקים וס' ילביח ויתר בעורה משאר ארצות וגם אמרו והתחוקתם
 ולקחשם מפני הארץ שגם בפירות היא משוכחת ויתר משאר
 ארצות : ועמה תבין החילוק שבין הערנליים וכן יהושע וכלב
 שהרי גם הערנליים אמרו גם ארץ זאת חלב ודבש ויהי ואלף יושע
 וכלב בדון אמרו הארץ אשר עברנו בה טובה היא מאוד ארץ אשר
 היא זאת חלב ודבש אלא ל"ל שהחילוק בין הערנליים וכן יהושע
 וכלב שהערנליים עשו עיקר לטפל ואמרו מה שכתב' מה שכתב
 שהוא ארץ חטים ושעורים וכו' הכל הוא לשיעורין חטא שיעורם
 לאכול חטא כבית המנוגע וכן ארץ זאת חלב ודבש ויעור' כזית כדאי'
 הכל בחפזת כרכות אבל כשכח הארץ נוס' י"ל ששאר הארצות
 טובה מענה וע"כ אמרו וגם ארץ זאת חלב ודבש היא ל"ל שיש
 שאר ארצות טובה הימנו וגם היה ג"כ זאת כוונתם לומר היה
 שאריו וגם ארץ זאת חלב ודבש חטא כי עו העם הזה ומה
 שייכות יש בזה וזה פירו' חטא כי עו העם הזה ונ"ל שהיה הערנליים
 תפסו הסכרה הוה שהכל לשיעורין כגון חטא חילת פרס כבית
 המנוגע וזה השיעור לשי גודל האדם מן הוא אכילתו וכן שיעור
 אמרו הערנליים וגם ארץ זאת חלב ודבש וזה פירו' חטא כי עו
 העם הזה ר"ל וזה פירו' עתה פירו' ששיעורו בה אתה יודע כי עו
 פעם הוה שלטי גדלם שיעורם מן הוה דעת מרגלים שאין עיקר
 שכתב בפירות וע"כ אמרו וגם ארץ זאת חלב ודבש גס שהוא טפל
 ודבש ולא אמרו גם לפראות שיעור שכתב' היא בפירות מה שא"כ
 כשכר ארצות ושיעורין טפל ועל שאמרו הערנליים חטא כי עו
 העם הזה לכן אמרו ואשם אל תיראו את עם הארץ וק"ל :
 וזהו דאנו עוקין בענין מרגלים אכילת ג"כ כזונו ענין
 שהערנליים הוה דבש על הארץ :

ויהם כלב וגו' כי לאמרו הם פר צילם :
 גם קשה הארץ הוא שוכית לטן מברו זה שפר צילם שכן שקר דבר
 וכונתם היה רק לפוגות דבש ונ"ל כך
 דאיתא שם מאן דרוצה לידע כמה גובה של
 דקל ישער בצילו

וכאן פירש רש"י אכשי מדות ראינו שם אכשו גדולי' וגבוהי' וצריך
 ליתן מידה לכל א' וא' כיון גליות ששה אמות ודעת וגם צריך
 להסבין מה שאמרו הערנליים אכשי מדות ראינו שם ולמה לא אמרו
 אכשי גדולים וגבוהים ראינו שם וגם מה שאמרו ושיינו כחבטים
 מנא הוה ידעו זה הפ' שרש"י מתיר זה ששטחו שישטב' א' אמרו
 מל' קטנים אשם' קשה להם אמרו דווקא כחבטים וכל' שגם
 הערנליים ידדו את צילם של כשי כעין ולכן אמרו אכשי מדות
 ראינו שם וגם מדדו את' כל קויות ואן לפי שחשבון שיינו כחבטים
 עב' שאר כמ' אדם ולמי זה ידעו וישועה וכלב להכתיב את דבריהם
 ואמרו שכן משקלן בדוכדוקן כי אין להן מידה כעולם ולוה
 אמרו כי קר' צילם מעלין ל"ל שלא היה שום כל לאותו עת ואין

ביאור' הכנה
 בענין הערנלי'
 עני' עליו

אור' נח'
 ויכל' חזק'
 ויטו' חזק'
 שאי' כשנים
 שכי' שטוח'
 כלמנס'

ביאור' היה
 שפי' רש"י
 ואינו עשר
 שכתב' א'
 ודבר ענין

האכילה ואין בדרך לאכול ואז הוא נהנה מן הזוגות ולזה יפה
 אחר צורך אכול לשבע נפשו זה הק"ה ר"ל שאין לפניו לא
 אכילה ולא שני' אלא תמיד הוא שבע כמו שאכל כל צרכו והוא
 רא' שגד ריח ניחוח שמעורר לקרוב לי וזהו שמכילן אחר נמר
 כל הסעודה ש"י דלגבי קודש בריך הוא הוא תמיד אחר
 הסעודה ולכך הוא נהנה מן הריח ולכך יפה כלמד מבין שאין
 לפניו לא אכילה ולא שני' ואנב נראה לי לישב כפ' הראשית
 מה דאמר הק"ה לחדם הן העץ אשר ציוויתך לבלתי אכול
 מעצמו ויאמר האשה אשר נתתי עמדי הוא נכסה לי מן העץ
 ואוכל ולא ידענו מה השיב חדם לק"ה האשה נתנה שלא שיע
 לרבי הק"ה ושעל לרבי האשה שלא הכל חייבין בכבודו
 הוא ואשרו ור"ל לישב ע"פ דאיתא בזהר שם הוא באר"כו'
 ואני מאהבת הקיגור כתבנו אף שלא בלשון זוהר רק להבין
 גוף העניין דאיתא שם אכלתי וערי עם דובשי ומשאלה זו
 השאלה בתענית דרקיע וכי יש לפניו אכילה שאחר אכלתי וערי
 עם דובשי עד שנתגלב הדבר ובא שאלה זו לפני רש"י והוא
 עריך לו מאהבת הזמן להכלה שיהי הק"ה אף שאין לפניו
 אכילה מ' מצינו גבי יעקב שגאמר ושכח במקום ההו' ויש אכן
 מראשיתו וכי לא הי' לו כדרכו אכילת אלה מאהבת הכלה שיהי
 וכן כבוד ועיין שם באר"כו' שמשני אהבת הזמן להכלה מותר
 לשנות וזו שאמר לו הק"ה הן העץ אשר ציוויתך לבלתי אכול
 מעצמו אכלת והאך שיהי הדבר וכו' לו האשה אשר נתת
 עמדי ר"ל הלא האשה נתנה לי וסוד לי אהבת הכלה ומותר
 לשנות כשכילה וזו שאמר נתת לי ר"ל שאני הו' ה' לקוחין
 בה והק"ה שושבין וע"כ תיבת הכלה נרמזה וק"ל :

ב' האורח
 מה שכתב
 ועיקרם

פיה וזאת מודעת בישראל שיעת הצדיקים ע"פ ה' ולא ע"פ
 מלאך המות שהוא שליח ב"ד וקשה האך יורד ק"כ כה לתוך
 ביתו של לוח המדק ומטיל כשעתו וזהו הפסק דין מזדך להחיותו
 בעצמו שהוא ע"פ וזהו כוננת הכרבות אלהי גשמה שנתת בי
 טהורה הוא ר"ל שאני גדיק ואתה עתיד ליטלה מעמי ע"פ
 ה' ולא ע"פ מלאך המות שהוא שליח ב"ד והלא חסוד למשכנ
 בעצמו וע"כ אחר ואתה עתיד להחיותה בי ע"פ הדין וע"פ
 הדברים האלה כנאו אל ביארנו בפסוק אחריו מות שני בני
 אהרן וקשה קושיא גדולה ועומה האך הי' שיתפס של הכדיקים
 האלו הלא לא הי' ע"פ ה' אלא ע"פ ה' והאך יורד הק"ה
 לביטול לטול משכונם שלא ע"פ הדין ע"פ מותר הכתוב בקרבנותם
 לפני ה' וישנו שם בעצמם כנכסו לפני ולפניהם
 ברשותו של הק"ה וק"ל :

כפ' בהר סיניכות הפרשה לעיל כתיב הוציא המקלל ורננו
 אופו והקשו הפוסרי' למה נכתב המקלל והלא כבר כתיב
 ומקלל אביו מות יומת מה אביו כ"ו חייב המקלל מיתה ומכ"ש
 ק"ו כן בני של ק"ו אביו שמשנים ומירנו הפוסרי' דאין עושין
 מן הדין ור"ל אברהם כהנא דושו התיקין דוקא ישראל בקראו
 עבדים אכלת אס ישראל נקראו בני הדת הקושיא לדוכתי'
 מה צריך הכתוב לכתוב ע' מקלל ה' שופ יומת הלא הוא הדין
 הוא בעצמו ומקלל אביו אלא ודאי מוכח מש' מקלל שלפנינו
 ישראל נקראו עבדים וכדדרש ריה לזה נזה הק"ה שניטוט
 ויובלט שלא יאמר האדם ישראל האך שלי ואי' בחשן טעמ
 דאין לבן חוקק כנכסי אב לכך הוא נכנסה פ' שמיטה לט'
 מקלל דמכח ע' מקלל מוכח דלא נקראו בני וכו' ה"א דיש
 להם טענת חוקק לכך נזה הק"ה שש שנים ועבוד וכשביעית
 פשעטנה שבת לט' ותרעו שארן שלי שלא ישענו טענת חוקק

כפ' ואתחנן פ' רש"י ואתחנן לשון עתנות חכם אה"פ שיש
 לצדיקים לתלות במשפחה הטובים אינם יחבשים אלא מתנת
 חכם וקשה למה הוא כן הלא טוב לאדם לבקש שכרו מלבקש
 בחי' הוא כדאי' בדין לטול מלבקש בחי' מה' ספק אם יתן ור"ל
 אברהם כהנא לתוך ע"פ החדש מי יקדמו וישלם אין לכרי'
 אלא קונו כלום כי כל הנותן אדם עושה עוול שכרו מקודם
 כלום עשה אדם צדית כהנא אס לא נתיי' לו נגד מתחילה
 כלום קפס עוזה כפתחו אס לא נתיי' לו בית וכן כל המנות
 שאדם עושה כבר הוא טול שכרו מקודם מתיילא כך הוא כוננת
 הפסוק ואתחנן אל ה' הוא מתנת חכם וק' למה לא חבקש כבר
 ע"פ לוה תיקן הכתוב אהת החילות להראות את גדלך מיר'
 רש"י וז' מרת טובך של שר המנות קודם שעשה החילות
 דייקא ואין לכרי' אכל קונו כלום לכך ואתחנן אבקש מתנת
 חכם :

במדדש ויעקב וירעבך ויאכלך את הן מכלן להדלקת כיות
 בשבת המדרש זה הוא תפוש מאוד מה ענין הדלקת ניות אל
 אכילת הן ור"ל ליישב ע"פ מה שכתב בעל שפתי כהן ויעקב
 וירעבך ויאכלך את הן שירושו כך ויעקב וירעבך שא' שאמרה
 אשתר משי' שלי' נ' ימים ונ' לילות עכא זה ויאכלך את הן
 דאז יכלו להמן דאס לא נזו' נ' ימים לא הונו וכלי לי' ואי' בנש'
 הן הפורה מכין שגא' הן העץ אשר ציוויתך לאכול וקשה שאי
 השאלה הן מן הפורה מניין וכי כל שמות האדם צריכים להיות
 כתובים בתורה ור"ל אברהם כהנא שכן הוא מירושו הן מן
 התורה מכין ע"פ אותן הדוד פתחיבו כלי' מה' מתיין מאיזה חט
 סיכא רמזא חטאם בתורה ומתוך הנש' הן מצי' סי' מתי' עץ
 דענת פתחיבו כלי' מה' ונ' בנ' דחט עץ דענת גפן הי' וכתבו
 שופרשי' דאלו התיין אה"ר עד וכן קדוש השבת מתיילא אז
 קידש על הנפן לא הי' בו שום חט כען דענת וזה תלוי בפלוגת'
 אס מוסיפין מחול על הקודש דאס פוא כח' דא' מוסיפי' מחול
 על הקודש פרי באשת לא חטא דאף שאס אכל בעוד פיוס גדול
 לא חטא דמוסיפין מחול על הקודש ועל פדלקת ניות שבת
 כראס לי הטעם כך באשר קבלת שבת פוא עדות להק"ה
 שברא העולם וכשביעי' שבת וינשם ואין מקללן עדות בלילה
 כמו שאית' ב"מ אכל לאור הכר מותר לקבל עדות דלא יסא
 מוצא חא' מעיניו דכשר להעיד כן כתב ס' טע' לכך צריכים
 להדלקת

הלקת כירות בשבת והיו דוקא לפי הדעה דאין מוסיפין מחול
 על הקודש דאין מקדשין דוקא בלישם לכך נרמז לנדרות אבל
 אם הסו' דמוסיפין מחול על הקודש או עושר לקבל שבת
 ולקדש חף בעוד היום גדול וא"כ ח"ל הדלקות כרות כי שנת
 בטו'הא' מה מהני וזהו ככל חל ביארו ויעקב ויעקב ויחזיק
 את היום שהיה הונך לצום ג' ימים וג' לילות עד שכלת לשתן
 וישן שן כצורה מניין היום הפך סי' קמ"ט ה' כעין הדעת מחילת
 מוכח שאין מוסיפין מחול על הקודש וכיך לקדש בלישם ואין
 מקבלין שבת בלישם לכך נרמז להלקת כירות בשבת :

ובאין אין שום כיווס לישראל וכל ע"כ קושי' כוונת מהקדש אהב
 דקחשר עלה על הר העברים עלי' ויירדפ' היה סהור הולך
 ענדולתו ומיך טס ששטס סבי חו' כלשון עלי' ששטס הכי פיה
 מונרת משם למות בח"ל כדי שבוכותו יעמדו כל בני דודו וע"כ
 עלי' היא לז"א ונדבר ה"אל משה בעצם היום הזה וז"ל שכי דודו
 יאמרו אין אנו עביתן אותו לז"א לו לאמור ר"ל אומר לכן דברי
 וכן מניחין אותך ומש' היה אמירה יאמר לכן לז"א לו עלה אל הר
 ר"ל אומר לכן שהוא עלי' שלכן שבוכותך יעמדו כל בני דודו
 והוא משל למרגלות ובודאי יביאו אותך אך פן ואולי משם
 בעצמו לא ישיב פדכר בעיניו ולא יאמר גש' לישראל כדי שלא
 יביאו אותו לוש אחר ומש' בדר כאשר יש אהרן אחיך ר"ל שכרי
 אהרן היה שתאוס לאותו מיתה ונכחו אמי כך וק"ל :

**פ'נחם האדמרי ר"ל עשרה נישי' געש' לפנחם
 דמעשה זמרי וקא חשיב שם ודר מדרגת
 שביון אל הזכרות והנקבות :**

ומה היה חקר אם לא היה כיון משם אל הזכרות ואל הנקבות והי'
 דקדן סיוך לתורטין רק עד שלא יפרשו זמרי כדאיתא בגמרא
 שאם היה עורס היה נכחם חייב עלי' ונ"ל לישב ע"פ דחיתא
 בקשר שליח' ומש' הוא בארבו' לשון ותוכן סדכר שמיש מטל כפ'
 יערו וכן דוד שבת חרות וכן שלמה שנשא בת פרעה הכל היה
 ע"פ הפכרח להגביר כיון על סידוריו וסוד' ימשול בה ג' אחר
 משמשן שכל להושע אף ישראל וכתוב כי היה ישר בעיני
 הכהנים שהיו חוקק בכתש ויכס למשול בה וזהו וסם לא ידעו כי
 מה היפה זאת וכו' ועיין סם :

**ואיתא בעשרה מאמרות דף צ"ג ע"א כובי היה
 גילגול דינה וזמרי הי' גלגול שבס' וכו' :**

וא"כ למי זה הוא הסודר כל' כיון שזמרי הוא טכס וכובי היה
 דינה וא"כ פס' הוא זמרי שהוא טכס רכס למשולט בכובי שהיה
 דינה וא"כ ח"ו יהיה נח החינוך נזכר שהוא הסודר כלכלי אך למי
 הכרח כעת שהיה בני גלגול שהוא זמרי והוא מישראל והוא
 ע"פ' א' כוונתו י' לו טענה לזמרי שהיה עושרת לו מכת שגבר
 ביום על החינוך ולזה בחמת נכונן זמרי שתפס אותם בכלורית
 ולמה לא נבד חובה בה כדרך של המגדפתי' אלף שלוש כיון כחשש
 בכלורית שורת שהוא שתכין להטביר כוונ' על החינוך וגם
 שיה' אהרן כך שיונוני אבי' שלא לבודות אלה לגדול שבין ואף
 הוא אחר אמי גדול משש טאו' ש' כו' לאמור להגביר כיון על
 פל' החינוך וע"כ כטענה זו הוא זמרי לאמור א"ת אסורים היה כפ'
 יערו מי יפטר לך ר"ל שאם תאמר שאת עק' ונרין אהרן להגביר
 בא החינוך אמי גדול מן' וגם טאף היה נשוי אלה למה למשש שום
 טענה נגדו כי אם שהוא ע"פ פני' גלגול שבס' והוא דינה וא"כ
 אסורין זה בום הטעם הנ"ל שאז יוכיח ח"ו כח החינוך שתגביר
 ועל זה אין שום פתירה וז"ל שבתעלמו הלכס משש' שזה סדכר
 היה נעלם משש' שכן הוא ההסודר וז"ל שגשש' נם לטענת
 שכיין לזכרות ר"ל שכיין לדבר זה שיש חילוק בנאותו שמישראל
 דקדושה ושי' מישראל דטויות או עושר לו טעם דלעיל אה"כ
 כלן הוא שהסודר שהוא היה טכס והוא היתה דינה ויש' משש'
 טכסם שהרגו לכוננה וכו' וי' שחשב זה לכן שנתקן זמרי על
 כובי שדרך העדקת' העליון היה רחי' להיות תחתון כדומה ונעשה
 נם ונתהכך זמרי על כובי שבת משש' ודא"ו כל' ישראל ע"כ
 זו עורף לשון ילקוט סוף פרש' בלק וגם זה הוא כראש שלא לגדור
 כי אף אם היה הוא תחתון על הדוקח מיו הוא פתי ולא יסין זאת
 שכתוב נרין הוא להיות תחתון על הדוקח אלה שפיקד הכס' ה'
 להודיע שנתם כיון לדבר רכעלם שהוא סודר גלגול שהוא
 סמיטרא דטויות והוא מישראל דקדושה וזו יהיה ח"ו השליטה
 להסודר ולזה הוא לנם גדול שנתהכסו על כדומה לפראות דבר
 שכיין וק"ל הא דאמר יוסף לחיו' אחיו מאין באחם ויאמר
מאין כנען באנו
 ונאחיו ע"פ דחיתא טעם לאחיו יוסף על מה עשו ככה וזכרו אף
 אהרן

במ'תרו כי הויתו ה'תעצרים ה' גדולה על כולם וקשה בה לתרן
 בזה ולהכריע שהוא גדול על כולם ונ"ל לערך ע"פ דחית' כתי'
 דלשון נרמז' אחד שהוא מנייר לשם חכמה הרי הוא נכונה לו
 שא"כ לנר אשר בשערין תעננו ואלכס שגר שהוא מנייר
 להתפרנס כפי' שרי הוא נכונה לו ש' לעמי ולגר תענוב
 יש נר שהוא מנייר לש"ם הרי הוא חשוב יותר עליו
 שא"כ לנר ולליו סקדיו לליו ונש"פ' א' את כל אשר משש' בין
 וכאר יודע הוא שהין בו כל טעמים וכן פכאר עמילא ה"א
 שיתרו פי' עתגרי' השביל חכמה ונש"פ' לום אחר הכתוב כי
 הויתו כ'תעצרי' זו גדולה על כולם ר"ל בשביל ש"ג ניר את עמנו
 אחר בן המחבר יחזק כפאל שפירא אנה זה אוכיר מה שמתע
 מתי טכס המושג' מה'לר מתי' אב"ד דק"ק פילא
 בספרת בשלם על פסוק מה דתעק אלי פי' רש"י עלי' כוננ' הדבר
 ולא עלך ותמ' מה הדבר כוננ' בהק"כ קודם לזה נישב הפסוק
 בתירו עש' ידעתי כי גדול ה' מכל האלקי' בדבר אשר זרו
 עליהם קשה שלא כי נתינו' טעם הוא זה ומה לא יוכר
 גדולה של הק"כ' כ"ל בדבר זה שהיה טובע למצויים בים
 ערה כנגד מזה שהעצרים היה טובעין אף ישראל במים ונ"ל
 כדאז מ'תאז רק בהקדים דחיתא בקשר אלשון פי'ל פסוק
 אנוסה חסני בני ישראל כי ה'לשם להם כעצרים וקשה לנל
 הם היה אומרים מצויים לנבם טעמי מה שלחם כעצרים שות' תמו'
 ונתקן טרם כדאז לים היה אומרים המצרים כל החבות ששלת
 ה'עליוס הכל לכבודו בשביל שהיה פרעה אחר מיו ה'לש' אשת
 ונ'לכל לא בשביל ישראל לך לא ד'לשמות את ישראל אבל כשנאו
 לים ודאז שהק"כ' רוצה לטכופ' אותם בים בשביל שהם טובעין
 את ישראל במים א"כ יוכר שכל החבות הכי' עליהם בשביל
 ישראל וזה השיש' אנוסה כי ס' נלחם להם דייקא כעצרים ע"כ
 פי'לאלשון נמש' עד הים היה אומרים שהק"כ' עושה לכבוד
 עמנו אבל אלה הים מוריס שהק"כ' עושה לכבוד ישראל
 ונקותא בום כפי' מתי דחיתא בתירא דקדושוין עסוק דכך
 יוכר שדאז דכך חמת בתחילת שדיבור אכתי' ב'וכי' היה אומרים
 לכבוד עמנו הוא דורס אבל בדיבור כד' יוכר שכלכוד אדם
 א"כ אין הגדולה של הק"כ' יוכר כ"ל כעשה לכבוד אדם ולא
 לכבודו וזהו חתי שפיר עשה ידעתי כי גדול ה'וכ' כי בדבר
 אשר זרו עליהם בשביל שהם מצויים טובעין לישראל במים
 נטבעים בים א"כ כל השכות שהכיו' על המצריים היה בשביל
 כבודם של ישראל ולא לכבודו ומה יוכר גדולתו ודוק הכלל שעולה
 מזה אם לא היה המצריים נטבעים בים לא היה י'ל' גדולתו של
 הק"כ' כנ"ל וזה השיש' רש"י עלי' כוננ' הדבר ולא עלך ודוק :
 וידבר ה'אל' משש' בעצם היום הזה לאמור עלה על הר העברים
 הזה כר בני אשר בארץ וראש את ארץ כנען אשר אמי נתן לבני
 ישראל ונות כהר אשר אתה עולה שיה' ותאסף אל עמך כאשר
 ש' אהרן אחיך ויחסף אל עמו וכו' וזאת הברכה ובאין נרין ישוב
 ברש"י שפירוש בן' מקויות כאשר בעצם היום הזה נלחם בכח בעצם
 היום והיוצאת מצרים והוצאת את צבאות וכו' בעצם היום הזה
 לפי שסיה אומרים אם אנו מרגישן אין אנו מניחן עינן נבי כח אין
 אנו מניחן לגלות אבל גבי מיתש' טעה אין שייך לומר אין אנו
 מניחן למות וזהו טעם עולם מפרש אין אנו מניחן לעלות לו כהר
 וזה ביום לעשות שלא ימות והיף שלפי' שהטו אין כאן קושיא
 שקרי מיתש' עשה הים העליוס עד שלא ידע איש קבורתו ונ"ל
 שלא היה זמן ענינים משש' וחי אסתר להיות נעלם אבל בגורף
 עוד קושיא א' נתיישב באופן אחר והוא שיש כאן לקשות מתי
 לאמור דקאמר וידבר ה' אל משש' בעצם היום הזה לאמור
 ואין שייך בכל מקום לאמור כי אם שהוא צוה שאמר לישראל

אחיסא ואף נסרנו לשלוח יד בו לברנו מה רעש עשה יוסף והוא לפי שעתיד לנאת עמו וירעם ויעשה שני עמלי ע"ו ודבר אותו פ"ט סופו אך עדיין יש לבטל דין לחלוק עליו ולוסי' שאין דנין לא את כשכיל בני' ולזה חדר יוסף איו חתן חתם ר"ל מאתם כפרת שאתם רונים לרין אותי כשכיל הכנים ולזה גם הם חמרו חתן כנען ע"ט

דאיתא בילקוט ראובני פ' מצורע למה נקרא ארץ כנען ר"ל והא ע' אומת היה שם ולמה דווקא כנען רבנן אמרי רמו הם חמא וכנען לקח אף כאן ישוראל חמאו והארץ מתקללת וכו'

ולפי זה יפה השיבו לו על שאמר מאין לך סכרא ו ופשיכו לו מאין כנען באנו ר"ל דיוק יש לנו מאין כנען שקדי למה נקרא כנען וכו' כשכיל שחם חמא וכנען לקח אף כאן ישראל חמאו והאין מתקללת נמצא כשכיל נקרא ארץ כנען נילמד מכאן שעונשין אבותי כעבוד בני' וכן בני' בעבוד אבות א"כ גם אנחנו למדנו מכאן: **וישראל אהב את יוסף כי בן זקוניו הוא פרש"י שגולד לעת זקנתו ד"א כ"ל מרה שר"מ**

משום ועבר מסר לו ונרין ביאר האין תלית זה שלמד עמו לכן זקוניו וכו' לא היה נרין לילמד אותו וכו' ל"ל לישב ע"ט דאיתא פלוגת' בפירושו דקרח בבוקר זרע ורעך ולפרע אל פנת ידך ח"ה שזה קח אבני' פ"י לך כנים בילדותו יביח לך כנים בוקנתו כי מי יודע איזה יכשר ומ"ח שזה לא קח אבני' אלא אתלמידים היה לו תלמידים בילדותו יהיה לו בוקנתו אך טן יאמר האומר שהקרא בבוקר זרע ורעך וכו' אינו קרא אבנים כי דיו הוא לו למי שקייססו' וכו' ונקיפה אז שני זכורי ופלוגת' היא ביטמות ויעקב לכל הדיעות כבר קיים פ"ר ולזה פירש אלא קאי אתלמידים שאם היה בילדותו ולזה פירש דש"י וכו' ועוד בדרך אר"ס למשה אהא דפירש"י שגולד לעת זקנתו וכו' מאן הוא דלא ידע פירושו דהא קרא כי בן זקונים הוא שגולד לעת זקנתו ונראה לי לישב ע"ט דאית' בוודי וגם הוכח

בו"ב ראובן שהי' קרוב לזוהמא לכך חמא בבלהה ויוסף שהי' רחוק מוזהמא לכן לא חמא באשרי פוטיפרע ע"כ :

וכבר הקדמנו שיוסף הי' הכבוד במחשבה וע"כ פירש בוודי כי בן זקוני' הוא ר"ל שהוא כעמו בן זקוני' שהוא זקן כשכיל' אלא וכו' ודאי' אפטר לומר שגם הוודי כיון להא דלע"י לישב באשר שיעקב כבר קייססו' פ"י לו לפרוש ואי לא פירש ע"כ' לא הי' לו לאהוב ויתר משאר בני' שקיי' בן המצוה המוטלת עליו אבל עש שהוא נולד לזקנתו אין כאן שום מנוח ועל מה אהבו יותר משאר בני' לזה בא הוודי ופירש כי בן זקוני' הוא לו שהוא זקון ככולם וא"כ כדון אהבו שהוא הראשון למנוח בן נראה לי דע"ז הוודי ודש"י שפירש להפוך שגולד לזקנתו וא"כ פקייסא בתקופה עושדת על מה אהבו שהי' הוא נולד שלא בתק' מנוח אלא ל"ל לפי הא דלעיל שהאמת במחשבה הוא הי' תחילה אך ראובן שקדמו ושי' קרוב לזוהמא חמא ויוסף שהי' רחוק מוזהמא לא חמא וכו' שפירש דש"י שגולד לעת זקנתו ופי' רחוק מוזהמא וזו אהבתו : פ"ה דאמר מ"פ ר"ט גולס חסדס גנווס שהי' לך וכו' ואתה נתן לישראל וקשה לפי קראו התורה ויוקח כסם חסדס וכו' ל"ל כשם ועוד מאי גנווס וכו' ע"ט :

דאיתא בוודי פ' יתרו לא תחמוד לא פסיק מעמו כלל דבשאר דיברות אית פסיק מעמא לומר לך כנען לא תרצח שלפעמים הוא מותר כנען דיני נפשות וכן לא תנאף שלפעמים הוא מותר כנען אלמנת חבירו ומצות יבום אבל לא תחמוד לא פסיק מעמו כלל :

וא"כ אפי' חמור דאוריית' אס' כיון דלא פסיק מ"ה כבולי עבדת ל"ל ובהאי עבדת פרט אשת רע' וקיימת דעין וכו' לכשפסיק דוק'

אילו לא תחמוד אבל הכלל כולו שהיא חסדת התורה שכל חסדת נשנו נרין להיו' בתורה ופחיתו הוא לחסוד התורה ולכן בכל המצוות הוא פסיק לומר שלפעמים הוא חסוד אבל בתורה אינו כן אלא כל החסדות נרין להיו' בעורה ולפי זה י"ל שפ"ט שפסס חסדס בתורה ודאו שהק"כ כן נתן אותה לישראל והס חסודו לקבלה ונתקבלו בישראל אף שהי' ירא' לומר דבר תן הודך לנו סן יאמר האומר אתם עובדי' על לא תחמוד ולכן אין פסיק טעמו שאפילו חסדה דאורייתא אסוד לזה ח' חסדה גנווס ר"ל שהי' אנו יודעין כשכיל מה הוא לא פסיק טעמא עטנו שהתורה היא כלל של חסדה ולכן אמרו חסדה גנווס ר"ל שאינו פסודס ומותר לחמוד אותה וע"כ פנה הודך על השט"י : הא דאיתא בירושלמי דקייטס כשניקס יבוסע משה רבו ולא מלאו כי כוכס ואמר פסו' אמוני' מפני אדם וע"כ אומרים נקטת ה' עשה וישראל אומרי' ומשפטיו עם ישראל פסוט מאוד ע"ט דאיתא בגמרא כל העובד ת"ה אין רפיא' למכתו וכבר כתבת בדרוש שלי בתקנת רבנו' בחומר מי כהח' יודע עבר וכן עתה ל"ל באופן זה ע"ט דאיתא שהפ"ח ונרין' הם נתפסין בעון הדור והוא מפני שדנין א' הוא שקול כרבי' ע"כ לטובתו הוא עושה שגולד נדון א' שהוא כשם כרבים וכו' הוא גנול' כל בני דורו וע"ט כתב הגאון עובר' ד' ישעי' בספרו אהא דה' דכ סלא חסודא חמיטת שלו שהיא כריבדא דכפילתא ר"ל כשם שריבדא דכפילתא השקיו דס שהוא מכה באבר א' והוא רעווס לכל הנק' כן היא מיתתן שמייתתו הי' רפואה לכל הדור עכ"ל וכל זה הוא א' בני דורו הוא מכבדין לת"ה ומייקרי' שפ"ח הוא נחשב מאוד בעינין אז הוא יכול להיו' שהק"כ גולדו כשכיל רבי' שהי' הוא חשוב בעינין ויש לכן צער גדול והרי כאילו גולדו עסק רבי' ומה שאין כן אם קן מבין ת"ה ולא נחשב לכן כלום אז אין הק"כ יכול בעון הדור כי מה יעשה לכן בזה ולזה אמר ד"ל בנחת לשונם כל המנוח ת"ה אין רפואה למכתו כי הוא בעצמו ישי' פסדה על כל השעשו' ולא ת"ה וק"ל וזה כפי שיהושע דאמר נמר חסוד פסו' אמר א"כ חבני אדם ע"ט דאיתא ע"ד טעם למיתת הנדוקים שכל א' ח' א"ל לכו אם בארז' פלטה אינוני קוני' קסומי' לא כ"ש וזיתא כמיעוד קטן וגם איתא במדרש בשעש' שמת אברהם אחר אותו רשע אף באותו וקן פנעה מידת הדין א"כ אין שר ועווס לזה א' יהושע נמר חסוד פסו' אמוני' עבני אדם ר"ל שיהושע הי' ירא' מאנשי דורו סקן לא יביט וזת שהוא הכתש בעון הדור כי בן א' ח' ח' יבטלו אלק' כיוצא בו ואל יכסל ציפריי של א' מקן אך הם יאמר ס'זס שבע בו ח"ו מדת הדין וע"כ א' פסו' אמוני' חבני אדם שסס ויתרו' אם באותו חסוד פנעה מידת הדין וכו' ומ"ה אמרו נקטת ה' עשה וכוא ע"ד דאית' בפרק במה בהמה א' רב איני אין מיתה בלא חט ואין יסורין בלא עון מתיבי אמרו מ"ה לפני הק"כ רב"שע מפני מה קנסת מיתה על אדם כראשון א"ל מזה קלס ציות ועבר וסלא עשה ואכר' שקיימו כל התורה כולה ומתו א' עקרי' א' לגדיק ולרשע לטוב וכו' הוא דה' כי האי' תנא דתיכא רב"שע אומר אף מזה וזהרין בחטאס מתו שכאמר יען לא שאוכת בני להתקיימי לכן וגו' הא החמינו עדיין לא הינוס זמכס ע"כ כמזא דש' ל"ן פלוגתא דר' אימי ור"ע וכו' סבירא לי שאין מיתה בלא חט ואף משה וזהרין בחטאס מתו וי"ל באמת שמשא' יאמרו אם באותו וקן פנעה מידת הדין וכו' א"כ סברי דמשה וזהרין לא חטאו כלום וא"כ אין טעם למיתתם כי אס שהן נתפסין עדין ערב ופשיטא משה שהוא ערב קבלן שהרי משה קיבל תורה עסניו ומשקס ליהושע וגו' ואין לך קבלן גדול מזה ודין הוא שהי' לו טובע את ערב קבלן וברר התרב ויובע מהלוב ולזס כיון יהושע ואמר נמר חסוד פסו' אמוני' חבני אדם ר"ל שכיון נמר חסוד פסו' אמוני' שיתאמר' סכל אס באותן שני זקני' פנעו מ"ה שתקו ישראל ולא אמרו כלום סוף שהי' לכן להקדי' דכריון קדס מ"ה שנאמר כדן יחד כוכבי בקר וסדר יריעו בני אלוך וכן שתקו וסברו שהאמת כן היא שזהרין ומשה בחטאס מתו וזוהי האמת אסכאיתו וקן פנעו מ"ה ד' וע"כ לא אמרו ולא כלום שהרי מה שיהושע הי' מתירא זה הוא האמת אך בשאריו מ"ה נקטת פ' עשה ומ"ה אולי לשיטתס דבארסי במרמא שמשס וזהרין לא חטא כלום וא"כ פסני מה מתו וי"ל סקן נתפסין בעון הדור וזה

דיקא כלל נגלול וק"ל :

והנה זה אמת מלי מעלייתא משמי' דבין של קדושה' ה' הרב
העוסקל מה' ד' יצחק אב"ד דק"ק פיור מה דאיתא בגמרא כחא
מכ"ע דק"ק ק"ו ע"כ וז"ל הנה
פרי דהו דייחא חד עילאי וחד פתאי איסחית מעובה כ"ש
פ"ח עילאי חזלי וזקוי לפתאי מי מתקן רבי חייה בר אבא אמר
בעליון מתקן רבי חייה בר יוסא אמר פתאי מתקן וסימן ויוסף
הרד מצרימה ע"כ : ודעה אי' שוקל וסומר לספר
מגולל הספליה הנשגבה במירא דאיתא דאיתא ויוסף מה בני הכי וכדי
למך נקדים תפילה נפלונתא שמועש הנמרא שעל ג' רבי
חייה בר אבא ור' חייה בר יוסא אי על הכיון להרשיק את
עמון או על כעוון להרשיק את עמון דר' חייה בר יוסא סבור על
כיוון להרשיק מה ש' פתחתון וכו' והנה קשה לכולנו' ודעו לא
די שהעליון מוק' לו והוא ז"ך עוד להרשיק ולתקן אכל אי
מנין שדן פניה כך הוא פתילא שטר קאמר רבי יוסא והנה
איתא בגמרא סוטה ומדרש תנחומ' ויוסף הווד מצרימה אל
תקרי הווד אלא הווד שגם להוד אביו ואחיו למגרים :
הנה תקשי' גם כל השפלות העני והאביון הלום מה הו' ליש
ולחשוד סכאחיס תכרו אותו ומשם שדנו אותו בל' מיתת ב"ד
ועדיין באשמו בו תלוי וכתיבו הדבר בל"ג אכל לג"ד דלא קשה
כלום דרש' מפרש ומפא איש זה נבדיל ויאמרו לו אי מיה
אחי ויאמרו הלכו מזה דותנה לידע באימ' נכלו' מיתת שדון
איתך וז"ל ידע ויוסף שחיו בסכיון לדון אותו ואת על כיוון
להרשיק עמון הו' לו לברוח ומשלא הרשיק ולא ברח הוא
החייב וק"ל ושעתא נגון של חייה בר יוסא אמר על התנחומ'
לתקן וז"ל שעל הכיון להרשיק וקשה לפלונו' ולוה מביא ראי'
נכונה מיוסף הווד מצרימה וזקוקין שסוף החייב והגורם
לאביו ואחיו שידרו מצרימה וקשה קושית המעשילים וז"ל תכרומי
ומתילא מוכה שעל הכיון להרשיק וק"ל :

והנה יבואר מדרש ילקוט ויאמרו לנו ונכרנו ונשכחו אחד
בבורי נהרנו ונשלונו אל אכניס או תכלו' באילן ואמרנו
חיה דעה אכלתנו ע"כ מדרש' ואלה דברים אשר קשי'
לכונתם ואת לא זאת שעת ה' של אחיס נשכחו אל אחד
מיה וזה החטא של יוסף שרננס לדון אותו בסגור וזקוק וסוקל
וז"ל לפי פשוט' דאיתא בגמרא סוטה כימיא חלל באדמה
כושל שדה ומפרש בגמרא כי יצא ערט לטמון בגל אכניס
באדמה ערט זך על בני פיהם כושל פרת לתלו' באילן ע"כ :
וכתננס יוסף מפרש בטעם של העגלה שהיוספה דמתו כעוונתו
הדוד דאציק כחיל דמורין מנו פירו דמגל' ואלת' ליקום
הדינא וזלו' עליו ע"ש והשתא כגון שגם אמרו לנו ונכרנו
ואמרנו חיה דעה אכלתנו וקשה יעקב אביהם ילך ועירוף
פעל' ויתודע לו שגם רגנו ליוסף לוס קאמר שהורס שחיו
ככל שלשה דינס שאין חסיון פגלה וסיינו נעלו עליו גל אכניס
או תכלו' באילן או נשכחו סבור פתם שיש מיה ודוק :

אמר רב יהודא אמר רב לעולם אל יבא אדם את
עצמו לידי נסיון שהרי דוד מלך ישראל הביא את
עצמו לידי נסיון ונכשל אמר לפניו רב' שע מפני
מה אומרים אלקי אברהם לקי יצחק ולקי יעקב
ואין אומרים אלקי דוד אל' אינהו קא מגסי ר'י
ואת לא מגמית לי אמר לפניו רב' שע נסיוני שנא'
בדבני ונסיוני אל מינסינא לך ועבידנא לך מילחא
דלדידהו לא הוריענא ואילו לדידך קא מודיענא
לך דמנסינא לך בדבר העוררה והיה ר'עת ערב
ויקם דוד מעל משכבו וגו' אמר רב יהודא אמר
רב מלמד מעל משכבו של לילה למשכבו של
יום ונתעלמה ממנו הלכה אבר קטן יש בחדם
משביע רעב מרעיבו שבע והיינו דכתיב ויתהלך
דוד על ג' בית המלך וירא אשה רוחצת מעל הגג
וכאז

פשיטא משה שקרא ע"ק וא"כ דינו הדר לתבוע מהלכו ואחר
שקרא דבר זה מיה' אמרו ומשפטיו עם ישראל :

פירוש בהעלותך ויאמרו מני אנשים בתורה הם האחד אלמד
ועם השני מידד וכו' וינבחה בתורה וימן יהושע כן
בן עשרת יוסע וכתבתי ויאמר אדוני משה כללם ויתתא בעסקת
סנהדרין מתי ואדוני משה כללם לבי שהיו מורין הלכה במני רבין
ויש כאן להקשות מתי מתי קאמר לבי שהיו מורין הלכה במני
רבין דלמא הוא עמנו ויחול או דלמא האמת הוא כך
שחולקין כבוד לתלמיד במקום הרב דהא איכא פלוגתא בש"ס
ואין כאן חיוב מיתה וכינתר יש לתמוכו ברש"י שכתב ע"ש
ואדוני משה כללם ד' א' תנס אל בית הכלל לבי שהיו מתנבאים
משה מת ויושע מכניס משיח אילו היה מתנבא' איוס דבר אחר
לא הייחייבין ובגמרא הל' הוא הטעם לבי שהיו מורין הלכה
במני רבין ואין נפקיתא בזה שהיה מחוייבם על מיתת משה או
על דבר אחר ולמה פרש"י על שפתנכחו משה מת ויושע מכניס
וג"ל שגם רש"י הרגיש בזה דלמא חולקין כבוד לתלמיד במקום
רב ושאין הן להצנכאות לכן פרש"י מכה זה שפתנכחו משה
מת ויושע מכניס משה מוכח שאין חולקין כבוד לתלמיד במקום
הרב והא דאיתא במדרש שבקשת משה היה אהיה כתלמיד
ויהושע יהיה רב כיון שהניג ארבו אך כל זה הוא טענה אם
חולקין כבוד לתלמיד במקום הרב יש מקום לטענה זו אבל אם
כאמר שהילכתא הוא שאין חולקין אין כאן טענה למטה והוכרח
למות ולוה אמר יהושע אדוני משה כללם ואמרו דו"ל לבי שהיו
מורין הלכה במני רבין אך קשה לרש"י דלמא הילכת' שחולקין
כבוד לתלמי' ויתקו' הרב ויתו' להור' לרש"י לבי שהי' מתנבאי'
משה מת ויושע מכניס ע"כ קאמריבין כלי' ודאי הוא שאין
חולקין כבוד לתלמיד במקום הרב ואין מורין הלכה במני רבין
דאי לא כן למח הם מתנבאין משה מת יחי' משה ויהי' יהושע
הרב ואף שגם קיים הלל חולקין כבוד לר' כה' אלא מדרשתנכחו
משה מת ע"ש דאין חולקין וא"כ אף הם אינן רשאין להתנבאי'
מטעם שאין חולקין וא"כ אדוני משה כללם ולמס דייטא יש
לשכנס זה מה שאמר יהושע אדני משה כללם ופירש רש"י
מגם אותם אל בית כלל ולא אמר בפירוש לדונם במיתת שהרי
השורם הלכה במני רבין חייב מיתת ונראה לי שאף יהושע היה
מתירא להוריות גוף דרין שגן חייבין מיתת אלא יבא גם הוא
באותו עונש שהיה גם הורו הלכה במני רבין שגורו שגן חייבין
מיתת ע"כ לא סורו כלום רק אמר תנס אותם אל בית כלל ויהא
דישק דרין שלא תשי וק"ל ולזה השיב לו משה האקרא אתה לי
ועדיין לא ידענו מה הכיב לו וז"ל ע"ש דאיתא במדרש באותו
הקאה שביקש משה אהי' כתלמיד וסב' פתו הק"ס אך כיון
שדחה משה שגם צדיקה עם השוע וכשתלק' משנו אד' משה מלה
מיתת ולא קנאה אחת ולפי זה יל' דאשת' הוא שחולקין כבוד
לתלמיד במקום הרב ויכול להיות אף במני רבין ואין ראי' מיתת
משה שהרי יוסע משה ואמר מיה מיתת ולא
קנאה אחת וא"כ הקנאה גרמה זאת ולוה אחר משה אשת'
טעם בדבר שאתה אומר שגן חייבין כלי' וסוכת' מיה שגן
אומרים שאני שע בקנאה גרמה זאת ולכן' כלשון המקרא אשה לי

ביאור גמ'
סנהדרין רש"י
שם עין
הכונה דאמר
אדוני משה
כללם לבי
שהי' מורין
הלכה במני
רבין

אמר בן החכמי משה מעשיל כהנה במרשה שלח לך נשיא אחד
כשיא אד' ויתתא במדרש אחר כלל נגלול והוא תמוה ל"ל כי
איתא שהתרגלים קיה עשר' שדכו בני יעקב ונרין ליתן טעם מתי
שייכו' לזה האוך באו שדכו בני יעקב למרגלים וז"ל טעם פשוט
כי זה אין זריקין ראי' שהשטים וזכרו את יוסף כשעל מה יבא דבה
עליהן וא"כ חטא גדול בעינין לשון הרע וא"כ י"ל לכן נגלול
הק"ס אותם במרגלים אלא מניא דבה אף לכו זה קשה קושית
של רש"י למה נסמכה פרשת מרים למרגלים ואלו' לומר
תורף של רש"י כדי שילמדו וגו' הלא הן מכרו את יוסף כשעל זה
שהיה זה חטא גדול בעינין אלא ע"כ י"ל כלל נגלול ואשתי
לזה כיון העדרש ג"כ מפירש כלל נגלול : והנה זה נראה לי
ג"כ משה השקוף במרשה שקן וז"ל ויאמר יוסף אל אחיו מרגלים
אחם ופירשו האפרשים רמו לכן שהן יהי' מרגלים ועתיין
להניח דיהב על א"י וענו אחיו כולנו בני אים אחד אכחנו ולפי
פשוטו לא השיבו לו כלל וסול' ד' שפיר השיבו בני אים אחר ר"ל את'

ביאור גמ'
ח' דוד רב' ע"ש
אלוקי' ח' ו'
וא"ל אלוקי
דוד וכו'

והאשה טובת מראה מאוד בת שבע הו' קא הייפה
 תותי חלתה אתא שמן ואירמי לי' בצפירתא פתק
 בי' גירי פתק לחלתי אנלי והיו מיד וישלח המלך
 לררוש את האשה ויאמרו הלא זאת בת שבע בת
 אליעם אשת אורי החיתי וישלח דור מלאכים
 לפנוי ויקחה ותבוא אליו וישכב עמה והיא
 מתקדשת משומאתה והיינו דכתיב בהנרתי לבי
 פקדת לילה צרפתי בל תמצא זמותי בל יעבור
 פי איבו זממו נפל בפומי רמאן דסני לי ולא אמר
 כי האי מלתא ע"כ המאמר

והוא תמוס סאור וחלן נר בר נגר דיכול להולמו ונסה רבנן
 קשישאי סייחו לי פוקס לגדור וזכארו בעו"ט ע"ס סתורס אשר
 הורני מן ססיש אף קודם הכיאר אבדוק בחורין ובסדקין עד
 פוקס שירי מנעת להניח כל ססישאי סייחאס פה וזכ"ל חבנו
 כל ססיסות וסא לך חדא חתי סאי דקא קשיא לי' לרוד מסני
 סה חן אומיין חלוקי דוד כלא חן ק"כ סייחא סשו על סדוקי'
 בחייסן וסן זאלי חרירי פות סעלך דוד יחמרו גס חלוקי דוד כסו
 סזומיסי חלוקי אברהם יתק ועקב אף סתורס"ה סירגס כוו
 קושאי וסירס סדור סיי יודע סוף לסחר עותו לא יחמרו חלוקי
 דוד חן וס וס חס דברי כבוסס כי סלתא בלא טעמי סוו וסנא
 לי' לרבי כבוסס סאילו סודו קושאי ב' סאיוס טענס סא דוד
 סזאמרו חלוקי דוד וכי טוב סוו סעסס וסחרן דלא סייקללו
 סאבות סעולס וסס רחס דוד סכא סאיוס טענס וסס סס ססיס
 לו סק"כ סייכוס קא סכסי לי וסא לא סמסיס לי וסס לי ססירויני
 סאילו וס"ל כיון סזנו חסדיין אלהי אברהם ואלסי יתק ואלסי
 יעקב וכיון סכל סספולסס א"ל ססכטו וכל יסכאל ככלל וסין
 סרף לומר סוד על סוס אדם חלוקי פלוי וקושאי ג' דקאמר סיר
 וסיו לעת ערכ ויקס דוד פול סעסכו וסחר רס יסודא אסר רס
 סלעד סססך ססככו סל לילה ליוס וסנא ליה לרס יסודא דבר זס
 וסס ליה לסלופ סוקי סייקיא סיי כדור סה דלא כתב סקרא וסרי
 סעסס דכס סכס ספורס סקרא וקא טרסי רכסן לסזוס ססירויני
 לסכיל אסיו סרין וסס עלפס על דעתי דרס יסודא דלעיל וסף
 אס כדבריו כן סוו ססורס כיוסס וסוו גילה וסתר סוו סמוס
 ברכירי רש"י ו"ל וסוו סעקדסס סטומחוסס וסא על"כ ססיוס כידס
 מנא לי' לרס"ז וסא וסף ס"ל סכך ככות וסבוס חלוי וססכס
 עוסס וסוו סעקדסס סטומחוסס ס"ג סססחילה וסכס עיוס
 וסח"כ סעקדסס סטומחוסס וסל"ל אדרסס ססססוס סא לסקן
 וסכס עסס וסעס"כ וסוו סעקדסס סטומחוסס סל"ל וס"ל עכ"ל חסיו
 עון כידס ועוד קסס דקאמר וססל מלכ"ל לרדוס סס"ל וסארו לו
 סל"ל וסא סס סכס אס"ל חסיו וססל וססס וסכס עוסס
 לס"ל סל"ל לרדוס וסין לומר ססדרסס סייס סזוס סנו"ל סוו וס"כ
 כסאמר לו ססו"ל אס"ל חסיו וליוס לא סירס ועוד קסס
 דקאמר סירס סזאמר דקאמר סק"כס לרוד סכירנא לך סילסל
 דלדידכו לא מודיעכ"ל וכן סודעכ"ל סכדכר ערוס חסי סססס חוסך
 וסנא לסו זס הליוסו ססין פלוי רסו סקרא וסכדי לייסכ כל
 ססססוס ולייסכ סזאמר סכ"ל אקד"ל סס דסיוס כסדכר רסס
 וסו"ל דקסיו"ל לייסכ פזאר אס"ל קושאי עסו"ל עד ססחר כל ססירויני
 סן סס ססכסי כסס חסרי' וכן וסס ססכסי עעסנו ככס כססירויני
 סל"ל סעקדכר דעסו סאילו ססירויני וסנא גס חסי אסכס חס חלוקי
 לסקן סקושאי סלו וסו"ל יוכסר כעניו רכותי ו"ל סדרס רכס
 סאדס סגדול בענקי' זס אברהם ולסס קקרא גדול סס"ל רסו
 לכרוא קודם אדם סרזשון אל"ל אסר סק"כס אס אכר"ל אברהם
 סחילה סל"ל וקל"ל וסין סיי סכוס חסרי' לסקנו אל"ל אכר"ל חסי
 אס אדם סרזשון וסף סיקל"ל וסכ"ל אברהם חסרי' וסקן וסכס
 כזאמר סוו סכסנו כסס יסורו עולס וסא חס"ל חרין כנון יסס
 פזאר וככ"ל סעקדכר וסזר חסיו וסכ"ל לסקן סקושאי סקשו
 כזון חדא על לייסכ דק"כס דק"כס סזא יסוטל וסו סוכ"ל ספיקא
 קשו"ל סזא ועוד סל"ל סק"כס ודע סף דכר ודע סככרסס לא
 יסוטל וס"ל סוו ל"ל כרוא חסיו סחיל וס"ל קושאי וס ססין וססי חן
 חסד"ל וככס עליו ככ"ל וסס פזאר ו"ל חכ"ל חן לסקן זס כיור
 ססכ"ל וסס ס"פ"ל כן סקן ע"ל זס וסח"כ כסס כעסו כ"ל חכ"ל
 דעס זס כוכס ול"ל סססס דכר ססססס דעתי עכ"ל עין סס ולי

הפעוט כל הקושי' הכל' בטוב ואולי יוכשר בעיני החכמרי' האלו
 כי בעלמא דקשטו ססס ויודו לרכרי סססס חן אקד"ס סס סככר
 סכסס כדורס סלי כססס ככוסס סא דסיוס ככרס סני סידס
 וסו"ל דרין ודעס לא קאמר וסרו ססססס ססס סססס ססס סל
 סק"כס סוס סעסס וכן כתיב כדכר ס' ססס סעסו וס"כ חכס
 וססס עני וססיר ככור וסל"ס סכל סוו אומר כסס חן סדוק
 ודעס דלא קאמר כי זס כלול וכדור כלי סוס סיקסוק סק"כס
 יודע עסירוס ככעולס אדם טוב ורע ולא כלונ כין סוד סכוסיו
 וכן סוד סייכוס וסין סוד אססרי סכל סוו יודע כי סא דחוק'
 ססססלס לו דסוה לי' כסין דלא מעילי אף ססס"כס ססיו לא קאמר
 ססס דיוכורו סוס מעסס וסו יסזר סרזע ססוו סיו סססס
 לסיוס דעס כין כן גור פלוי סק"כס לסיוס דעס וסוו סדוק סדוק
 לא יעקב לסכל סכר וע"כ אף סק"כס לא קאמר כלסס וככר
 סקדמו כר"ל סוכי אכ"ל אכ"ל חכ"ל סוכי כר"ל וסעס כל סו סו
 ססס לו סוס כקדוקי סין דכרי רכס ס"ל וכך ססרו ר"ל סאדס
 סגדול זס אכרסס ולסס נקרא גדול ססני סרזיו ס' לכרוא סחילה
 קודם סאדס סרזשון ולסס לא כר"ל אלא כך אסר סק"כס סס סס
 אכר"ל אכרסס סזא יסוטל וסין סיי סכ"ל חסרי' לסקנו לכך אכר"ל
 אדם סחילה וסו כ"ל אכרסס חסרי' וסקנו ר"ל סכרי סי סוו
 סככר"ל סחילה סוו נקרא ל"ל וסכ"ל חסרי' נקרא לכן וע"כ אנו
 כקרא חן כ"ל אדם ססוו סככר"ל סחילה וסוו ל"ל וסנמו לכ"ל
 פדס וסו"ל ס' אכרסס ככר"ל סחילה ס' אכרסס נקרא ל"ל א"ל
 וככ"ל חסרי' כסס ס' נקרא חן לכ"ל וסף אדם סו"ל ס' ככר"ל
 אסר אכרסס חן סוו ס' לכן לאכרסס וסזי ככ"ל סייכס מוס סו ס' לי
 אס אדם סוו סככר"ל ל"ל וסכרסס סכ"ל חסרי' לכן סו סוכ"ל
 אס אכרסס יס"ל נקרא ל"ל וסדס לכן זס סו"ל דנפס"ל וסס סזס
 סכ"ל יס"ל סחוטל וסכ"ל חסרי' יס"ל ככ"ל סו סוו מוסס גס אכ"ל
 סכרי כר"ל חסי אכ"ל אכ"ל אס סוו סכ"ל יס"ל דרין וסכ"ל חסרי'
 יס"ל סחוטל חן לו סייקן סזין מוסו כר"ל ל"ל גס סק"כס יודע
 סזדס יסוטל וסכרסס יס"ל דרין ל"ל אס אכר"ל אכרסס סחילה
 סעס יסוטל אדם וסין סייכ"ל אכר"ל לסקנו סכרי אדס"ל חסרי'
 סוו יס"ל וסין סייקן לק"ל סו"ל אדם וסף סככרסס ס' דרין
 סרי סוו סככר"ל סחילה וסוו נקרא ל"ל אכ"ל חסי כר"ל לכך
 אס"ל אכר"ל אדם סחילה סזא יסוטל יס"ל אכרסס וסקן סכרי
 אכרסס אס יסוו חסרי' סו אדם סוו סכ"ל וסכרסס סוו סכ"ל
 וכר"ל חסי אכ"ל וס"ל גס סק"כס ססססס לסס אסר סזא כיון
 ססוו יודע וס"ל חסי סזא וסס ססוו לסין ססוסק חן זס קושאי
 כלל סכרי סק"כס דרין ודעס לא קאמר עס"ל סדכורו עוסס מעסס
 וע"כ סוכר"ל לומר כלשון סזא וסין כזון גוירס ודוק ;
 וסל"ל וכדור סוו סזי קושיוס סל
 כע"ל וסס פזאר ססוסק"ל קושאי רזשונס ססוקסס
 לו / סל"ל סק"כס יודע עסירוס ודעס סככרסס לא יסוטל וס"כ אס"ל
 לא כר"ל סחילה קודם אדם פרזשון וסו כסירין ד"ל כ"ל יס"ל
 אכרסס ל"ל וסדס סכ"ל חסרי' לכן וסו כזאמר יסוטל אדם זס חן
 אכרסס ססוו רזשון יכול לסקנו כ"ל חן אכ"ל חסי כר"ל לכן כר"ל
 סק"כס לאדס סחילה וסף אס יסוטל סו יכ"ל אכרסס חסרי' וסו
 לכר"ל וסכ"ל עוכ"ל אכ"ל וס"ל גס אדם יס"ל סייקן וקוש"ל ס"ל
 סל"ל סק"כס יודע עסירוס וס"כ ל"ל אסר כלשון סזא ע"ל סוו
 סייקין דסו"ל דרין ודעס לא קאמר ולכן אס"ל כלשון סזא ולכך
 סוו סדוקק כלשון וס"ל אלא כך אסר ל"ל סק"כס ר"ל סססססס
 סיו כלשון זס כז"ל סוו ססוסק וס"ל ולסי זס כר"ל לייסכ
 סא דסרי ר"ל כעסס חסיוס זכ"ל חסיוסס לא זכ"ל כעסס יודע
 לסקוסס מ"ל לר"ל סאי סירס וסס ססוס דקא קשו"ל ל"ל סאי
 חסיוסס סייך כיוון דיוס עת סקכ"ל וסלס"ל סירוס סל ד"ל סוו
 סזאסס סוו ססס סעסס חסיוסס ר"ל ככ"ל עת סג"ל סוו
 חסיוסס סל"ל סססס וסן פנ"ל סקרא וס"ל סכ"ל ססס סחיל יודע
 וס"ל סכ"ל זכ"ל ר"ל סככ"ל ל"ל א"ל יסכ"ל רסן וסן מועט וסירוס
 זכ"ל כר"ל כעניו קרוב לאס"ל ; וס"ל לייסכ גס סכר"ל ר"ל וס"ל
 ע"ס דס"ל כעס"ל דעס"ל וסססר כדורוס לכסו וסוו סקן סזא'
 סקור"ל דורוס פרזס אע"ס סזאמר ועכ"ל ועסו אסוס
 ארכ"ל סז"ל ססס סוו חס"ל דכר רכיוס סוו סכ"ל וס"ל ססס סס"ל
 פר"ל כס"ל וסרז"ל ל"ל לסס כסן סני קיפין ס' ככ"ל כדורוס וכו'
 וסירס סססר דורוס לכסו סוו סקן אס"ל סססן קן לגזול' וס"ל
 ולעכ"ל ככ"ל סס"ל לעכ"ל סוכ' וסס"ל ססס"ל לסן כסססר
 סדורוס

טעם סז"ל
 כסס סז"ל
 סרזיו ס'
 לאכרס
 לכרוא קודם
 אדם סרזשון
 ול"ל ככר"ל
 ככ"ל ססס
 יסוטל לס' יס'
 סיי סייקנו
 וכ"ל וס"ל
 קוש"ל ס"ל

ד' סס"ל
 רכ"ל
 ס' ח"ל
 חלוקי
 וכ"ל

כדורות הוא תולה לפי שהוא רוח דור שהוא זכאי ונשתלגלג מדבר
 עד שיגיע אותו הדור וכן בגלות מצרים חש'ש שקבע הקץ ארבע
 מאות ואלו יצאו מן הגלות לא זכו בישיבת הארץ עד והושע שבאמתו
 דור של יהושע וכן לביאת הארץ וכן בגלות בבל נקדשו למוק
 שבועים שנה חבל הכית לא נבנה כי אם אחר י"ח שנה א"כ וכן
 למוות המשיח כשיצא לא יבאנו מיד לארץ אלא יוליכו הק"ם
 למדבר העמי' ויבאנו ויבאנו כנדרף הכסף וקטנה אמתה כדור
 וכו' ע"כ דברי הר"ם בר נבנא שהוא מחלק קצת שקן השנים הוא
 לשבעים וקבלת הטובה הוא למספר כדורות שאותן הדור שיהיה
 וזכין אז יקבלו הטובה ולי נראה שאין לך קבלת טובה ית' משיח'
 שיעבוד קשה לחירות ואף שלא יקבע עת ישיב הארץ ויש לטעם
 קשות הר"ם כד באופן זה היה שנתן הק"ם קן לשנים וקן לדורות
 הכל אחת ומשכונא' הוא אלא דתת' לאשמועינן דהכל תלוי
 בתשובה כשהוא היו'אם בקולו תשיעו וע"כ אחר קן של מצרים
 ארבע מאות שנה ושוכ' א' דודו רביעי וישוב הנה ר"ל הא דתת'
 קן לשנים דמאות שנה ולמה דווקא דמ"ש לכן א' דודו רביעי וישוב
 שנה שאני רואה דור רביעי יהיה וזכין ולכן הרחבת הקן דמ"ש
 שאז יהיה הדור כשר ובאמת אם יהיה הדור כשר אף קודם לזמן
 הזה יצאו אף קודם הזמן הקצוב ובאמת שהקן לשנים וקן לדורות
 הכל זמן אחת וק"ל ולפי זה יפה אצדו ר"ל בעתה אחימשה
 וכו' אחימשה לא זכו בעתה ר"ל שזה הכל תלוי בביאת הדור אם
 ישי' וזכין מיד נגאלין ואף שאתה רואה איש וכן לקן לזה אח' לא
 זכו בעתה ר"ל שחלף יהיה דור כשר אז יהיה בעתה שאני רואה
 שאותו הדור יהיה בודאי דור כשר ויהיה כך פירושו לא זכו הדור
 כשר מקודם שאני רואה שהרי הוא בידם אם ירצו גם היו להיות
 חזונו בתשובה עוד יחד אני מקבלם ומיד יהיה נגאלין ואם לא זכו
 לזה להיות ויזין אז בעתה שאני רואה שאז בודאי יהיה דור כשר
 ואז יצאלו : ולפי זה כיון דבוכמתו שאין תלוי בו אם בוכו הדור
 ברובעיל עתה עתה עתה אחריו טובע וזכות לשון ר"ל בסוף דאשרי לבי
 לפשוני לא נגילא ודאי' החלק תישח רוחן של מחשבי קצן שחשבו
 הקן וכו' שש' העת ולא כ' לאי חשבון אחריו שוב לא כ' אלא
 יהיה לו שגאמר אם יתעורר וזה חכה לו וכו' וזה הוא פירושו תישח
 רוחן של מחשבי קצן ר"ל שכן מחשבי לפי חשבון ממשר השני'
 שכן מוכרין שהקן תלוי באפשר השני' והאמת אינו כן שאינו תלה
 אלא בזכות ואף שהק"ם יתן קן גם לשני' אלא יתן קן למשפר
 היודות וא"כ למה שני קצן' אלא ללמדך שמה שנתן קן לשנים
 הוא כשבי' שהו' יראה שלעת היתה יהיה דור כשר לפי חשבון הדור'
 יתן קן גם במשפר שני' ובאמת אם יהיה הדור זכאי אזי קודם הקן
 יהיה נ"כ נגאלין כמו שאני' אחימשה וכן לשיטתך שם ית' גם אותו
 הקן של שנים והוא לא יחזור בתשובה נ"כ אינן נגאלין אלא שנה
 מחשבין רק הקצן לפי חשבון וזו קח' אשפר השני' שאין שייך
 חשבון כי אם למשפר השני' אלא אם היו יודעין שהוא תלוי בזכות
 אין כאן שום חשבון ר"ל הו'אם חכולו שמש' לו'א תישח רוחן
 של מחשבי קצן שכן תולין בחשבון השני' וכו' שנה השית לפי
 חשבון ולא כ' אז אינן טוב א"כ ש' וזה אמת אינו כן אלא תלה
 בתשובה וא"כ אף שיתעורר אחכה לו למה שהרי אמת הוא שאינו
 תלה בחשבון כלום כי אם כדור כשר וא"כ חכה על דור כשר ויפס
 עשו חכמים ו"ל שקיללו אותן מחשבי קצן' לשי' שכן אינן תולין
 בתשובה אז קן שש' אינן משכרין להם וק"ל : וזהו כיון דאשרי
 ליכי לפשוני לא נגילא שהרי כבר קדמונו פירוש דפאי' ואילו דרוק
 ורשע לא קאמר דטעמא הוא שדיבורו של הק"ם הוה טעמא וזכין
 אחריו שהקן תלה כדור כשר ולא במשפר השני' ואף שהק"ם יתן
 קן גם במשפר שני' הוא לפי שהוא רואה שאז יהיה דור כשר ובאמת
 אף שהק"ם יכול להשתדל בן לטה וכן לבוש שהרי משו' יהיו דרוק
 ורשע לא קאמר לו'א תישח רוחן של מחשבי קצן שכן מוכרין שהוא
 תלה בקן השני' ולא תלה בזכותו לטעם לפשוני' לא נגילא וזהו
 באמת אלא משי' שאי אפשר לנלות והאף שהק"ם יודע בלבנו
 שקן לפי עמפר כדורות חש"כ' אי אפשר לומר כי אף יאשר
 כוונתו כך וכן יהיה פנא' ל' שאז יהיה דור כשר וא"כ יהיה דיבור
 פיו טעמא והוא דרוק ורשע לא קאמר ואכל טעמא ש'אם יאשר כיון
 אין שבר ועינש כ' ג' וזאת שיקום היא וא"כ הוה קשה למה ליה
 להק"ם להרטיב זמן ועתה שנאלם עד כמה דורות' ואז הוא גורד
 יאמר על דור המוקדם שיהא דור כשר ודיבר פיו יעשה עמשה
 ולכן לבי לפשוני לא נגילא ולכן תישח רוחן של מחשבי קצן שאינו
 שבינים שקכל תלה בתשובה והנה קעט' והעונה לחזור למשפר

שפתולו וטעם זמנו כשה קשות ודאזנה כן אף עלתה על
 דעת דוד לבקש שיאשרו חלקי דוד ושלח און הק"ם שיחד שמו
 על החיים מן וזו'ו' אחרי ימות בחמת יאמר און דוד ולפי שזוטו
 כ"ל לישב ע"ש הוא דאיחא כפתה דפועל על הוי קרא לא כפתים
 והללו יה ע"ש דאיחא כפתות כי ביה כ' צור עולמים כאילו שני
 תיכין'ר הק"ם שני עולמו' בוד עמ"כ וכסא' ע"כ וע"כ לא דעת'
 והללו יה שתי אשפר לכן לכלל לה' כשני עולמות שהרי כיון שכן
 מתים קן ע' בדלן' מוס העולם ואי אפשר לכן לכלל כשני עולמות
 וכשני' הו' הלך נחלת כתיבן שתי' קן על דוד למה לא יכול
 הוא לכבו' ה"ם משום שהוא אדם שהוא מלך על כל שכר'איים ואף
 על האמות וא"כ יהיה כלל' אשפר לשום חומה למרוד בו ולשנוט
 יד בכנין בית אם הוא יבנה ואף ששלטה גם הוא בא בכוחו וירש
 זכות מלכותו שאני דוד שהיו נקראו חיו עולמים וע"כ אנו אומרין
 דוד מלך ישראל חיו וקיים לעולם וע"כ אחר דוד לא חיו' כי אחיש
 ואשפר עמשה יה ר"ל ש'אף שתיים חיו' יבולין לכלל יה לפי שאין
 כשני עולמות הכבר'א' ב"ה' אכל אזי לא אמות כי אחיש ואשפר
 עמשה יה ול'א' אגורה באשפר עולמים וזו'לת דרש הוא
 פשוט שרש' לומר תגורר בשני עולמים בטעם שזימתו לא היה
 כי אם סילק כעלמא והרבה שם להביא רחיות כריות שדוד הוא
 הנקראו חיו מלפום והוא כעמנו יהיה משיח שאמר וזאת דוד
 אקיים להם למלך ע"כ וא"כ אין כאן קושיא' מה ראה דוד לבקש
 שיאשרו חלקי דוד דלמא אחרי ימות בחמת יאשרו אין זה קושיא'
 שהרי הוא היחוד הסברא שהוא לא ימות לעולם וא"כ בקש
 שיאשרו מיד חלקי דוד ואין לרחות שיאשרו אחר עתה שהרי הוא
 לא ימות כלל וק"ל וכן פשוטו מיוחד ועל קושיא' ב' למה הוא
 חורק בקשה זו ויפס עכ' שהיה לפניו שהרי משה ואהרן לא בקשו
 דבר זה ויהי ראה דוד כ"ל מה פשיטא' אין קושיא' כלל שהרי דוד
 הוא אדם וכבר עמד קושיא' למה באמת דווקא על איליו שלמה
 אנו אומרין חלקי אלוהי אברהם וכי חלקי של אילו שלמה לבכר הוא
 וכדו אלהי כל הוא אלא כ"ל כיון שכל השתלשלות חזילו ששלמה
 הוא עד דמישקב כשתלשלו השבטים והוא כאילו אחר חלקי ישראל
 אף עדיין קשה ועוב' היה לו לומר חלקי אדם שאנו כשתלשלו של
 שהוא לחשון כל הכר'איים וזו'ת יתגדל מלכותו אף על כל
 שאמות אלא כ"ל תיבין זה כאשר קדמונו מרש' דכה זאת
 שאדם גדול בעמק'ם זה אברהם ולמה נקרא גדול שהיה רח'
 לברוא קדו'ם האדם וא"כ אין כאן קושיא' ואשרי חלקי אדם שהוא
 שדאשון שהרי באמת אברהם גדול וע"כ הוא נקרא אדם גדול
 שהוא גדול כשני' יותר מאדם ולפי זה ר"ל שהיוק' כ' לברואם
 כ' שיתחילה נעשה אב לאדם וא"כ נעשה אב לכל העולם כולו
 כך דרשו ר"ל במסכת ברכות וכל דרכי פירושו דאיחא' כמחמת
 אל תקרא הכבר'א' אלא באברהם וגם כאן דרוק ביאור
 להאי' תקרי' ור"ל דרכי פירושו דאיחא' ע"כ לא כבר'א' אלא
 כשבי' אברהם ולמה פירושו דאיחא' ע"כ אחר לברואם וא'
 מאצטנני ש'ך שאתה רואה כמול ש'ך שאין אתה מוליד מלמד
 שהיוצא חן מן העול שרשו לו שבו' קודם לברואו חיו' הוא
 שולט בו כי אם הוא שולט במול וע"כ א"כ ת' כהא בראם ר"ל שעולם
 הזה כבר'א' כהא' אלא באברהם שהרי כשבי' אברהם נברא העמ'
 וא"כ לפי' נתנו אותו' ל' לברואם לרצונו שהעמ' הנברא כהא' לא
 כבר'א' אלא כשבי' אברהם ולכן הוסיפו לו על שמו וק"ל : ולפי
 זה יפה כיוונו ר"ל לא יקרא' ש'ך אחרים כי אם אברהם שיתחילה
 הו' אב לאדם ואח"כ נעשה אב לכל העולם כשזוסיפו לו אות' ה'א'
 ובאמת למה כן אלא אות' הוא שהוסיפו לו קודם לרצונו שהעמ'
 הנברא כהא' לא כבר'א' אלא כשבי' אברהם ולכן אמרו נמי
 כשהוסיפו לו אות' ה'א' נעשה אב לכל העולם כולו שהרי כשבי' לו
 כבר'א' כולו וק"ל' ולפי זה אין כאן קושיא' למי יאשרו חלקי
 אברהם יאשרו חלקי אדם שהוא רחשון לכל הכבר'א' ויהא' ככלל'ך
 גם כל האמות שהרי אברהם נקרא אדם גדול שהוא הו' רחיו
 לברוא קד'ם אדם ואף שהוא באמת אינו כבר'א' הרי ה'א' שהוסיפו
 לו הוא רצונו שהוא אב לכל העולם ויתר מאדם וא"כ כשאומרין
 חלקי אברהם הוה כאילו אמרו אלוהי' ע"כ עמ' ע"כ אף כל
 זה הוא נחא' באברהם עמנו שהוא יותר מאדם אף עדיין קשה
 לפי טעמ' זה למה אנו אומרין חלקי אלוהי' יתכן וחלקי יעקב אלא
 כ"ל ש'ך כולן אדם כדאיחא' בכל המפרשים וע"כ קן תקמו' מה
 שאדם חש' ולפי זה כיון שכן באין מתח' אדם וע"כ אנו אומרין
 חלקי

אלוקי יצחק ואלוקי יעקב וא"כ מן הראוי לומר גם אלוקי דוד
 ולזה א דוד בדוקוק לשמו עמנו עה אומריין אלוקי אברהם ואלוקי
 יצחק ואלוקי יעקב ואין אומריין אלוקי דוד אילו הלא אומריין אלוקי אברהם
 לכד הייתי אומר משום שהוא ה' גדול בענקי שהוא גדול בשני
 יותר מאדם גדלעיל אבל כיון שאומריין גם אלוקי יצחק ואלוקי
 יעקב והטעם הוא שכן בלין סבה אדם וא"כ גם הני אדם בעצמו
 ולזה לא אמרי' גם אלוקי דוד וק"ל ולמי הא גדלעיל דאמר שאברהם
 ה' אקרא אדם הגדול לפי שהי' ראוי ליכראו קודם אדם וכדכונכני
 לעיל ולפי' נכון דברי ר"ל פ"ט ע"ג ועשיתי לך גם גדול בענקי
 זה אומרי' מן דוד ואפשר לנו גדול זה שאמרנו אלוקי אברהם ע"כ
 והוא תמוה וכו' בסביל ואפשר לנו גדול יאמרנו אלוקי אברהם ולפי
 ה' גדלעיל שער הוא שלכן אקרא גדול משני שהוא גדול בשני
 יותר מאדם ואין כאן קושי ויחזרו אלוקי אדם הרי אברהם גדול
 מאדם ולזה אמר לו הק"כ בן ק"ף מבטוי לנו וכי עד עבודתו לך
 דאילו לרדודו לא עבדתי דלדודך ועוד דקא מנסויא לך בדבר
 ערוה ואף כפן הקשית מנה למו לר' לו שאין לזה שום רעו בקר דקא
 גודיע לו הק"כ שאפיו שלו ימי כדבר ערוה ונ"ל שבאמת לא
 למדו ר"ל משום קרא ריק ללמד הוא מנסויא סביביל כדאיתא
 בענין דקא חשיב' כמה נביאית כשי' וקא חשיב' חביביל
 כה דיינו וקאמר בעמ' וחביביל ה' נביאה מלך וקאמר מהכא
 דקאמר חביביל לדוד ולא ימי' לך זאת למוקד מלמד שהי'
 תובעמ' לדבר עבדתי והנזיל לו דם כדס' והו' שאמר לה דוד
 בריכה את שה' יצילי מכוח כדמי' דמי' תרתי משמע ועיין גם בענין
 מאי תרתי משמע וירא אחד מהן דם פירד שתבעה לכוח עליו והיא
 ה' נה כרה וגמ' כדאית' בעינו' שהי' כדכיה שאמר ואל תהי'
 לך זאת לפיקס וזאת מיותר הוא דה"ל ואל תהי' לך למוקד ועמי
 זאת אלא זאת לא תהי' לך למוקד אבל אחרת תהי' לך למוקד
 ע"כ וזו הוזהר שחודש לו הק"כ שהי' מנסויא אותו בדבר
 ערוה ולפי' נכון מה שאמרנו עוד ויהי לפע ערב ויקס דוד
 מעל מעכבו אחר רב יודא אחר דב תלמד שהי' מעכבו על
 לילה ליום וכו' ואף שאין השליטי מנסויא ע"ל דבר זה ונראה לי
 ליטב ע"ש דאית' בפרק ב' רבינו אהרן רבי יוחנן אהרן לשה
 מוטתו כיום שאמר יחד יום אחר בו והי' אומר הורה גבר
 לילה ביתה להריון ויו לא ביתה להריון ור"ל א' מהכא כוזה דרבו
 יונת ור"ל מאי שפאל לא אהר בר' חביביל ליה כדדריש רבי חנינא
 בר' שש איתו מלאך הממונה על הריון לילה שמו ונוטל הטיפה
 ותעמידה לפני הק"כ והואר לפניו רב"ש טיפה זו מה תהא
 עליו נבדו או חלש הכס או טעם עשיר ורעמי ואילו דרין ורשע
 לא קאמר כדרי חנינא דאמר רבי חנינא הכל בידי שמים חוץ
 מיראת שמים שאמר ועתה מה הי' אומר דקא סבר מלאך יש ולילה שמו
 ע"כ כנזיל לפי דברי רבי חנינא דקא סבר מלאך יש ולילה שמו
 י"ל מותר לשמוע מוטתו כיום ואף שיש עוד פקוק דר"ל כוזה
 דרבינו יונת הלא גם זה תירץ שם בגמרא כ"ל כמסר בן קורא
 ולעולם יותר לשמוע כיום וזה הכלל נקוט בידך שדוד היה ס"ל
 כד"ל דאילו דרין ורשע לא קאמר משום שאמר ועתה מה ה'
 שואל מעיך כי אם ליראה איתו דל"כ אלא שהכל בידי שמים
 ואף דרין ורשע היכי אחר דוד בחגיגי ונסויי
 שהי' סבור שהוא יכבוש יצרו אף עלה זה על דעתו
 כיון שהוא ביד הק"כ הוא יעשה כרצונו מלא ויכבוש יצרו לא דס"ל
 שהוא בידו ולא ביד הק"כ ע"כ אחר בחגיגי ונסויי ו גם זה
 סברא אמיתיות הוא דאם לאמר דרין ורשע אין בידו של הק"כ
 אז הוא מנסויא דלילה הוא המלאך שמשמיד פנוטה כ"ל אבל
 אם נא' דהכל ביד הק"כ אף דרין ורשע לא פלוג אז י"ל שאין
 שום מלאך ולילה כדרי יוחנן לילה ביתה להריון וכו' והא לך
 הסברא שהי' עמד השכל הוא ואף דרין דאי' שבק"כ הוא הושר
 והוא הבורא וגם השטן והיצר הרע הכל בידו והוא הוא הושר
 לשום מלאך שיעמוד הטיפה ויאמר מה תהא ממנה מה שיביה
 רצונו אף אחר הלידה יעשה ואל ליל הורה גבר אפוא להאי שליטה
 ביתה להריון ולא יום אף דכאמר שיש אחיה דבר אף א' מן שאף
 שאין ביד הק"כ כי הוא דילביקן מאי קרא ועתה מה ה' שואל
 מעיך כי אם ליראה וילביקן שאין בידו ואז כוודאי דרין לנסויי
 דנכרי מי כשקר שיאמר אף גבידו ואלוהי חכם ועושם וכו' אין נ"כ
 בידו ואף שהי' חביביל שואל כי אם ליראה אבל כהני אמרי' לא אצטי'
 לי יביה מה שיביה ולכן דרין לומר שהאמר' יצרו ונוסי לילה
 א' הורה גבר שעלך

המנוחה לילה שמו ואז עופר לשמך אף כיום וזה סברא אמיתיות
 ונכח משמע הנמר דקאמר ור"ל חביביל לי' כדרי חנינא כ"ל
 וכו' שאלך מעמיד הטיפה וכו' ואילו דרין ורשע לא קאמר כרי
 חנינא וזוהי סבת ר' חנינא ולא חנינא בר קפרא דאמר הכל בידו
 שמי' חוץ מיראת שמי' שבאמר ועתה מה הי' אומר דאילו דרין
 ורשע לא קאמר כדרי חנינא וכלא ד' הי' לו כוזה שיאמר מעמי ליה
 לכדרי חנינא ה"ע שאלך המנוחה לילה שמו וכו' הוא נסער
 לומר של רבי יוחנן דאמר אומר לשמך כיום ולמה לילאמר עוד
 דאילו דרין ורשע לא קאמר אלא משום דקא קשיא לי' מלאך
 ושאלות והשבות שהי' מנסויא טעה וכי בלח האי קרא לילה
 הורה גבר לא יענו שהק"כ יעשה כרצונו לזה הוא מסוי' ואמר
 ואילו דרין ורשע לא קאמר ר"ל מפני שיש אילו שאין ביד הק"כ
 לכן דרין לומר על האמר' שאין בידו חוץ מדרין ורשע ובאמת
 אם לאמר שאף דרין ורשע ביד ה' אז אין דרין שום לומר על זה
 שהי' הוא הכל כן טעם ופן חכם וכו' ואילו כיון שאין דרין שום
 לומר מאי והלילה הורה גבר אלא הלילה נפשה להריון אבל יום
 אין כיון להריון וק"ל ועתה עבין מהיבאל עתה לו לר' ויודא
 אחר רב שאמר על דוד מלמד שהי' מעכבו על לילה ליום לפיכך
 שום כיש על אופו דרין אבל לפי ה' גדלעיל יפה כיון רב יהודא
 בדעית דוד לפי סברתו יהי' מותר לשימם כיום שהי' דוד א' בחנומי
 ונסויי ש"מ דסביביל לי' לדוד דאילו דרין ורשע אין ביד הק"כ
 דל"כ אין שייך לומר בחנומי ואז כשי' אדם דבר שאין ביד הק"כ
 אז דרין לומר עב"ש שהאמר' אין בידו ואז אומר הלילה הורה גבר
 להכי הוא דאמי שעלך שמו לילה שמשמיעה הטיפה וא"כ אין שום
 לומר דוד לפי סברתו יהי' מותר לשימם כיום שהי' דוד א' בחנומי
 ערב ש"מ שהי' מעכבו וכו' שהי' לדודי אין שום חסוי וק"ל
 ולפי זה אין ספק אף אמר לכך כדנ"ל כ"ל כ"ל כ"ל כ"ל כ"ל כ"ל
 דמא' מנחות פ' תולדות דף מ"ג תיבא אחר רבי מאיר חייב אדם
 לכרך תהא ברכו' בכל יום שנאמר ופעם מה ה' שואל מעיך כי
 אם ליראה א"ת מה אלא מאה ועיין גם ברש"י ג' ערוש' אבל
 הכלל הוא דילביקן מהאי קרא דלא כד' חנינא דיליף עכאי קרא
 דרין ורשע לא קאמר אלא י"ל דפוא ס"ל דהכל בידי שמי' הוא
 שאף דרין ורשע לא פלוג וזוהי מה ה' שואל מעיך אית' למש
 דרין ורשע כ"ל חייב אדם לכרך תהא ברכו' בכל יום וזו
 פיקן מאה ברכו' שאמר והוקם עול שהיקם עול של תשובה
 וכי איום תשובה שייך כאן ונ"ל באופן זה שהי' כבר זה הוכחן
 שדוד עסק אופה סברא שדרין ורשע אין ביד הק"כ וע"כ אמר
 בחגיגי ונסויי וזאין יאל לו שואל ביד הק"כ דרין ורשע אלא
 מהאי קרא ועתה מה ה' שואל מעיך כי אם ליראה וכדרי
 חנינא כ"ל אף אחר שראה שלא יוכל לעמוד בסנין או
 ראש שאין בידו כי אם ביד הק"כ אף דרין ורשע בלא פלוג
 וא"כ מאי מה ה' שואל כי אם ליראה שאין לומר שאין ביד הק"כ
 דל"כ וי' קשה למה לא כבשת את יציר כיון שבידך היא ולזה הי'
 דרין לחזור עליו וזוהי סברא ש"ל כ"ל והחויק סברת ר'
 מאיר דס"ל ועתה מה ה' שואל מעיך א"ת מה אלא מאה ועל שלא
 תיקן שום אדם מאה ברכות ואז יש לו תירץ שאף דרין ורשע ביד
 הק"כ ועמי מה ה' שואל ח"ת מה אלא מאה ולפי זה הוא
 מוקדק בשמן שאמר הוקם עול הקו' עול של תשובה ומה שייך
 לשון הקו' לתשובה ולפי דרכינו הוא מוכן שסדר על פי דאיתא בע"ז
 לא הי' דוד ראוי לאותו עשה אלא גזרת המקו' היתה כדי
 להורות תשובה ע"כ ואין שייך גזיר' המקו' כ"ל שהוא ביד הק"כ
 אף עם כל זה עדיין קשה אם הוא ביד הק"כ שיחטא אדם אלא
 עושה דתשובה חביב' לי' וי"ל שבכלי תשובה חביב' ג' דנלי' מדרין
 גמורין אף אין כאן ענינו וזה שאמר דוד הוקם עול שתיקן מאה
 ברכו' כוונתו שכן הוא שם דרין ורשע ביד הק"כ וא"כ מאי ועתה
 מה ה' שואל מעיך ונ"ל ח"ת מה אלא מאה אף עדיין קשה ואף
 שהוא ביד הק"כ פשוט שגזיר' שלא יחטא לזה אחר שהיקו' עולה
 של תשובה ר"ל כמה חביב' ג' דנלי' כחה של תשובה לפני המקו' ע'כ
 שהוא גזיר' שיחטא ויעשה תשובה וכו' היקם עולה של תשובה ר"ל
 שעשה קיחה לתשובה שהי' זה היא תלה בסלוגת' אי דרין גמורין
 עדיין מעבלי' תשובה או בעלי' תשובה עדיין ולא כדרינו חכמי'
 אבל מכלא עכא דוד מוכח שאף דרין ורשע ביד הק"כ וא"כ למה
 הוא גזיר' שיחטא אלא שתשובה הוא חביב' ג' דנלי' מדרין וזוהי
 היקם עול שעשה תקימה לתשובה ואף דגמרא דקאמר כדי להרין'
 תשובה

היו שנת תלמוד עולה דון ולזה אמר גם מודים שהך עבדך
 ר"ל שלא היה חטא שלי כחשב למוצא ועוד יש לישב בזה הדין
 עת דאמר דוד ואל יושלו בי ואתרו ר"ל דלא לישתעו בי רבנן
 או אינם מלמד שביקש דוד שלא יכתוב ספריו : ולפי
 זה אחי שכל התנבלות של דוד היתה זאת שחזר ומסכתו
 הראשונה וכזה שהך נדיק ורשע ביד הק"ב וגו' היתה העלך היתה
 ר"ל בשמעת העמדת הטיסה אף נדיק ורשע קאמר וכיון שקאמר
 שגוירות ה"ב בדיבורו הוה מפשט וראוי להאי קרא בדבר ה'שמים
 כעצו ולזה אמר דוד מוזמר לדוד השמים מספרים כבוד אל ר"ל
 שדוד היה מוזמר שיש לו פירך גוירת המקום היא שהוא גזר על
 הטיסה ושוב אי אפשר להיות באופן אחר כי דיבורו עושה מעשה
 ומי יגיד זאת שדיבורו עושה מעשה ל"א השמים מספרים כבודו
 שגבראו כדבור שגברא דבר השמים נעשו : ונ"ל
 לישב באופן אחר הקושיא דלעיל ל"א הפך משכבו של לילה ליום
 ונ"ל הוא שאמר לו הק"ב מהו נמנה אותו וחק מסוכחתי לעיל
 לפי ספרות דוד ה'ימיתר לשאש ביום ושלילה הורה גבר
 קא אשאלך אע"כ היה להוציא עיניו מן השלונת כי חסיד הוא
 ונ"ל לישב באופן זה ע"פ דאיתא דרש רבא מתי דכתיב אני לללע
 ככוכב קרבי ומכאובי נגדי תמיד רחמי פורש מהרש"א כי אני
 ימי בראשית אלא שגאה עלינו במכאוב ופורש מהרש"א כי אני
 לללע נכון כי האדם כבדחת מששת ימי בראשית מן הכלל וא"כ
 הוה דוד ידע עכש שבע שאל את ענה אף מן יומי לן
 שהוא אדם והיא מותרת לו ולזה היה צריך רחמי ואיתא ב"כ
 בפירושו בעסק אביעל שהיא הרחה לו דם יוד אף שאמר וכי
 רואין כי נידע בלילה אחרת לו וכי דנין דיני נפשות בלילה וקשה
 למה לא אחרת לו כפיצור בלא רחמי דם וכי דנין דיני נפשות
 בלילה ואף כשהוא אדם לה שבעל מורד באלכות היה ואין צריך
 למיניו והלא גם שגברא דרש רבא מתי דכתיב אני לללע
 והיא הטיבה לו עדיין לא יצא טבעך בעולם וא"כ כל זה היכולה
 לומר לו אף בלא רחמי וצריך הוא גם שאביעל עדין הי' מוסקת
 בדבר זה חס הוא אדם או לא חס הוא אדם אין שייך לומר
 עדיין לא יצא טבעך כיון שהיא אדמוהו מלך כל חבל מן ואולי
 הוה אינו אדם רק שהוא מלך עבד משיח שישל שפשו למלוכה
 אף זה עדיין אינו מפורסם לכל ואז שייך פיר לומר עדיין לא יצא
 טבעך אף זה המסק ה'יגלו בדבר זה שאם הוא אדם מכה שמתן
 לו משתתיו ע' שני והאבות העולם נכחו לו ג"כ ע"כ אחרים
 יצחק יעקב כדאיתא בפרש"א דוד בעצמו שהוא ראש כי הוא לא
 יבנה הכית שגאמר אתה לא תבנה את הכית כי שלמה בןך הוא
 יבנה הכית וא"כ כשהוא יחשי פעמים ע"א הוא יהי מעבד
 בשמחת שלמה בנו כי אין המלכות וכו' והכית לא יבנה ע"כ
 הוא וייתר לזאת ע' וא"כ מתי אהני לו בנתינתם אותן ע' שנים
 כיון שהוא צריך שוב לומר אותן ואהני לי' שאחר שה'לו ב'פעמים
 והוה מחנה ימי ומחנה לילות והוה וייתר הלילות ונשארו כל שני'
 ימים עד שלוש נדדה שבת עיניו כדאיתא עד שבות ה' עוסק
 בתורה עתות ואלך בשירות ותשבחות ששניה א' מ"ם בייחיה
 ונ"כ הוא וייתר רק הלילות ונשארו כל שני ימים ואז ללית שלו
 דיכ"כיום וכל זה הוא חס הוא ארביע' אביעל שהיה בספיק' אס
 הוא אדם והוא לו דם נידע מן הוא אדם ואז לילה כיום תאיר לו
 וגם יכול הוא לזון אף שהוא אדם לה וכי רואין את הים בלילה
 נמצא שאין אתה אדם א"כ וכי דנין בלילה ולפ"ו ל"ל שנס
 זה רשעה לו אביעל בחנתה ואמרה לא תהי' לך זאת לפוקה
 אבל אחרת תהי' לפוקה והוא בת שבע ולמה ל"א אמר לו ואף
 שכל אחרת שמכאן למדו ר"ל שהק"ב הודיע לו בזה הוא מנסה
 אותו אבל עתה נרא' שהוא אחרת לו במה נפסך כיון שאין
 אתה רוא'ם בלילה א"כ אין את אדם וא"כ זאת לא יהי' לפוק'
 אבל בת שבע ימי' לך לפוקה לשני ספרתך אין אתה אדם וא"כ
 היא אחרת לך : ולפי זה עתן למה הפך משכב של לילה
 ליום שדבריו כיון ששע דברי אלף או הכין אמרית שאף בת שבי
 יהי' אסורה לו שהוא אינו אדם כלל לך הפך משכבו של לילה ליום
 וזאת היא אינו אדם ואמר לו הק"ב מהו הוה נקנין שבעל
 בדבר ערוה שהרי סתם באר בדבר ערוה ונשיטא שהוא אסור
 גם בבת שבע ואם לא יאמר לו כלום הרי הוא אדם ומותר בבת
 שבע וע"כ באחת כאלה הוכיחו הק"ב ע"כ הפך משכבו או ראש
 וידע שהוא אדם וע"כ אחר ולללע נכון בקריבי וק"ל :

אמר בן המצטר משה מעשיל כהנא ג"כ בענין דוד למה שני'
 מחולקין מנאי דוד עם דוד כי הסוכני' ה' אומרין דוד הבא על
 ח"א מיתעו בזה כי כן ה' אומרים מעוות לא יוכל לתקן זה הבא
 על ח"א דוד אין לו תקנה וח"א זה הפורש מן התורה ואפשר
 מהו הוא שאמר הק"ב לרוד טוב לי י' א' בחיידך מעוסק בתור'
 מאלף עולת ר"ל רעו לו שכתורה חביבה מאוד וזה הוא הפירוש
 מעוות לא יוכל לתקן הפורש מן התורה ולא כגמאי דוד וק"ל
 ואנכ זה אינא מלתא בעם מחותני הרב המושלג מוסר"ר אהרן
 סג"ל אה"ר דק"ק ווילעקן
 ג' תעמית אילפא ור"י הו גירסא באורייתא דחיקי לבו מילתא
 טובא אסרי פא וניעבד עסקא וכו' ר"י הדר אילפא לא דדר
 וכו' אמרו לו לאילפא אי יתיב מר וגרים לא היו מלך מר אזל תלי'
 נפשי' וכו' אמר מי איבא דשאל לי במתניתא דר' חיאל ור' חזני'
 ולא שפיענא ליה מעפני' נפילנא וכו' והענין ע"פ מדר' פדוש
 תורה גוה לבו משה מורשה ירושה לך ת"ה הפורש ועתה אינו
 בוש לחזור לירושת אבותיו חזי חזר וברושלמי ונתתי אותם
 לכס מורשה למן דיהא פגס כמו מורשא דסכוי' וקשה תורה
 כיוה לבו משה מורשה איזה פגס בתורה ח"ו ומשני לית דיהא כגי
 מיכא דבתר דלעי משכב נגמ' חגיגה איזה מעוות שאין יוכל לתקן
 זה ת"ה הפורש מן התורה ויובן שאמר לאילפא אי הו יתיב מר
 וגרים לא הו מלך מר והשתא שפירש מן התורה ח"א לחזור לש
 דמעוות שאין יוכל לתקן דפ"ה הפורש מן התורה והוא יזה
 להורות כמ"ד תורה גוה לבו משה מורשה ירושה ואין בוש לחזור
 דלירושת אבותיו חזר וכן יאמר החומר מורשא למן דיהא דבתר
 דלעי משכב לך אמר אי איבא דשאל לי' במתניתא וכו' ולא
 שפיענא באופן שלא שכת ודאי כמ"ד מורשה ירושה ואין בוש
 לחזור ע"כ דברי הרב הל"ל :

א טעם אהא דקנסו הק"ב לאדם כראשונעל חטא שלו במיתת
 ולא בשאר עונשים ל"ל ולפי דם משלם מנופו ומועד
 מעלי' וזה יודע דהנפך הוא חלק הנפש והוא מתחננים אבל
 הנפש הוא חלק אלפי נומעל ולכן אדם שחטא שלו הוא
 חטא ראשון ולכן משלם מנופו שהוא חומר אבל אינו כשארנו
 שכולמין בחטא או דין הוא כשור המועד להשתלם מן העלי' ואז
 אף הנשמה הוא סובל שהוא נוטל נדיק אחד המעולה שבה וזה מן
 העלי' ולכן באמת משה שאמר' כבוד וכו' כרחוק דביעי בידם ודינם
 כיועד ולכל דדיעות דלגיני שם אי בתל' ומנא הוה חוקה או
 כד' נגיחות ולכן אמר משה מחני נא עסקרך שהוא מן העלי' ודוקו
 ב

הרבה טעמים איפי לי אהא דאמר ר"ל דריקין במיתתן קריין חייך
 וכשם נזידי ולכן דריקין אין מתחילין מרוח דא לא בסריח כשר
 הקודש מעולם וכו' ע"ש ולי נראה ע"פ דאיתא בזוהר אפא דאמר
 שלמה משכב חמי המיתם שכבר מתו ר"ל שכבר מתו בשולח'
 דמארי ע"ש אדם כי ימותו אהויל' מיתר וזו היא חיותו שגאמר
 כי הוא חייך וק"ל :

ג ולקוט ולקוט ראובני בשם עסקיתא מר אחד איל אחד
 מר אחד מיוחד שבעדו איל אחד שלא היה כמזוהר ע"כ עסקיתא
 ויש להקשות למה שני שעירי' ה' שוין ואף אותו שני' להם לא
 היה אחד מיוחד שבעדו ר"ל לתת טעם ע"פ דאית' בזוהר פרשת
 פנחס על מה היה באין השני שעירים אחד לה' לכשר על מיעוט
 הירח ולכן כתיב ב'שעיר אחד לה' עולה ולפ"ו ל"ל כיון שהק"ב
 צריך לכפרת י"ל דשלא כדון הוא מיעוט ירח וכדון אמרה ירח שהוא
 שפיון שוין ולזה השני שעירים היה באין שוין כדי להורית שדון
 הוא להיות שוין וק"ל ודבר זה תלי בסלונתא ע"פ דאיתא
 במסכתא סוטה מפני מה תיקונו תפילות בלחש כדי שלא לביישו
 ולפ"ו אי אפשר לומר הטעם ה"ל לשני שעירים אבל כבסרי
 יש טעם אחר וגם בירושלמי דברכות לומר שהוא יקרוב בכל מיני
 קריבות שאף מה שאנו מברכין בלבנו או מרחשין בשפתינו והוא
 יודע ולפ"ו הטעם ה"ל על עמדו וכוה י"ל ששעה דוד שהיה
 שני פרכים טובים אחד אמר יכתוב ספריו כי דוד שאמר אל
 יכתוב ס"ל דטעם שלא לבייש וישה שאמר יכתוב ספר
 כאחד טעם ועתה נא ולמד לפי שזלך לכל הצריך לך :

ד לתת טעם מה פעולתהשו שיראל שהקדומו נעשה לנשמת
 ע

טעם על דוד
 שהפך משכבו
 של לילה ליום

אור
 זלך
 דוד
 זמר
 זר
 יאות
 ק"ל
 קיבל